

SURİYE'DE KÜRTLER ARASI DENGELER, REJİM MUHALİFLERİ VE TÜRKİYE: ÇATIŞMA-İSTİKRAR AYRIMINDAKİ İLİŞKİLER ÖRÜNTÜSÜ

BALANCES AMONG KURDS IN SYRIA,
REGIME OPPONENTS AND TURKEY:
RELATIONS PATTERN AT THE CROSSROADS
OF CONFLICT-STABILITY

الموازين ما بين اكراد سوريا، المعارضة وعلاقتها بتركيا: نمط تمايز
العلاقات من حيث الصراع والاستقرار

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER FOR MIDDLE EASTERN STRATEGIC STUDIES

مركز الشرق الأوسط للدراسات الاستراتيجية

SURİYE'DE KÜRTLER ARASI DENGELER, REJİM MUHALİFLERİ VE TÜRKİYE: ÇATIŞMA-İSTİKRAR AYRIMINDAKİ İLİŞKİLER ÖRÜNTÜSÜ

BALANCES AMONG KURDS IN SYRIA, REGIME OPPONENTS AND TURKEY: RELATIONS PATTERN AT THE CROSSROADS OF CONFLICT-STABILITY

الموازين ما بين اكراد سوريا، المعارضة
وعلاقتها بتركيا: نمط تمايز العلاقات من حيث
الصراع والاستقرار

ORSAM Rapor No: 139

Aralık 2012

ISBN: 978-605-4615-36-0

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2012

Bu raporun içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

STRATEJİK BİLGİ YÖNETİMİ, ÖZGÜR DÜŞÜNCE ÜRETİMİ

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tarihçe

Türkiye’de eksikliği hissedilmeye başlayan Ortadoğu araştırmaları konusunda kamuoyunun ve dış politika çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek amacıyla, 1 Ocak 2009 tarihinde Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) kurulmuştur. Kısa sürede yapılanan kurum, çalışmalarını Ortadoğu özelinde yoğunlaştırmıştır.

Ortadoğu’ya Bakış

Ortadoğu’nun iç içe geçmiş birçok sorunu barındırdığı bir gerçektir. Ancak, ne Ortadoğu ne de halkları, olumsuzluklarla özdeşleştirilmiş bir imaja mahkum edilmemelidir. Ortadoğu ülkeleri, halklarından aldıkları güçle ve iç dinamiklerini seferber ederek barışçıl bir kalkınma seferberliği başlatacak potansiyele sahiptir. Bölge halklarının bir arada yaşama iradesine, devletlerin egemenlik halklarına, bireylerin temel hak ve hürriyetlerine saygı, gerek ülkeler arasında gerek ulusal ölçekte kalıcı barışın ve huzurun temin edilmesinin ön şartıdır. Ortadoğu’daki sorunların kavranmasında adil ve gerçekçi çözümler üzerinde durulması, uzlaşmacı inisiyatifleri cesaretlendirecektir. Sözkonusu çerçevede, Türkiye, yakın çevresinde bölgesel istikrar ve refahın kök salması için yapıcı katkılarını sürdürmelidir. Cepheleşen eksenlere dâhil olmadan, taraflar arasında diyalogun tesisini kolaylaştırmaya devam etmesi, tutarlı ve uzlaştırıcı politikalarıyla sağladığı uluslararası desteği en etkili biçimde değerlendirebilmesi bölge devletlerinin ve halklarının ortak menfaatidir.

Bir Düşünce Kuruluşu Olarak ORSAM’ın Çalışmaları

ORSAM, Ortadoğu algılamasına uygun olarak, uluslararası politika konularının daha sağlıklı kavranması ve uygun pozisyonların alınabilmesi amacıyla, kamuoyunu ve karar alma mekanizmalarına aydınlatıcı bilgiler sunar. Farklı hareket seçenekleri içeren fikirler üretir. Etkin çözüm önerileri oluşturabilmek için farklı disiplinlerden gelen, alanında yetkin araştırmacıların ve entelektüellerin nitelikli çalışmalarını teşvik eder. ORSAM; bölgesel gelişmeleri ve trendleri titizlikle irdeleyerek ilgililere ulaştırabilen güçlü bir yayım kapasitesine sahiptir. ORSAM, web sitesiyle, aylık Ortadoğu Analiz ve altı aylık Ortadoğu Etütleri dergileriyle, analizleriyle, raporlarıyla ve kitaplarıyla, ulusal ve uluslararası ölçekte Ortadoğu literatürünün gelişimini desteklemektedir. Bölge ülkelerinden devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve STK temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak bilgi ve düşüncelerin gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır.

Yrd. Doç.Dr. Serhat Erkmen

1975 İstanbul doğumlu olan Serhat Erkmen, Lisans Eğitimini Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde görmüştür. Yüksek Lisans ve Doktora Çalışmasını Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamlamıştır. 2000-2008 yılları arasında Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi'nde Ortadoğu Araştırmacısı olarak görev yapan Erkmen, 2009 yılından bu yana ORSAM Ortadoğu Danışmanı olarak çalışmaktadır. Erkmen aynı zamanda 2009 yılından bu yana Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanlığı görevini yürütmektedir.

TAKDİM

Suriye’de çatışmaların başlamasının üzerinden 1,5 yıl geçmesine rağmen ülke istikrara kavuşabilmiş değildir. Tersine, Suriye’deki istikrarsızlık diğer ülkelere de sıçramaktadır. Bu istikrarsızlık denizi içinde Suriyeli Kürtler önemli bir faktör olarak belirlemektedir. Osmanlı İmparatorluğu’nun dağılmasından sonra Ortadoğu’nun en önemli etnik sorunlarından birisi olarak varlığını koruyan Kürt Sorunu, bölgedeki her önemli dönemde farklı biçimlerde de olsa gündeme gelmektedir. Suriye’de ise yıllardır diğer sorunların gölgesinde kalan Kürt Sorunu bugün gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Esad Sonrası döneme ilişkin tartışmaların her geçen gün farklı boyutlar aldığı şu dönemde Kürtlerin durumu daha önemli hale gelmektedir.

ORSAM Suriyeli Kürtlerin siyasal hareketlerine ilişkin bundan önce iki rapor yayınlamıştır. Bu üçüncü raporda daha çok son dönemde yaşanan gelişmeler ele alınmaktadır. Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen tarafından kaleme alınan raporda temel olarak üç dinamik üzerinde durulmaktadır. Bu dinamikler, Suriyeli Kürt siyasi hareketleri arasındaki ilişkiler, Suriyeli Kürtler ile diğer muhalifler arasındaki ilişkiler ve Türkiye ile Suriye Kürtleri arasındaki ilişkilerdir. Rapor son dönemde Suriyeli Kürtler arasında yapılan işbirliği anlaşmasının aldığı son hali ve Kürt partiler arasındaki durumu inceleyerek başlamakta, Türkiye ile Suriyeli Kürtler arasındaki sorunlarla devam etmektedir. Son olarak ise Özgür Suriye Ordusu ile Kürtler arasında yaşanan çatışmalar çerçevesinde ülkedeki çatışmaların geleceği masaya yatırılmaktadır. Suriye Kürtleri hakkında daha önce de ayrıntılı bir çalışma hazırlamış olan Dr. Erkmen bu çalışmasında yeni dinamikler ve gelişmeleri ele almakta ve Suriye’deki olayları farklı bir bakış açısıyla incelemektedir.

Hasan Kanbolat
ORSAM Başkanı

İçindekiler

Takdim	4
Özet	7
Giriş	8
1. Suriye’de Kürt Siyasi Partilerinin Durumu: İşbirliği ve Güç Mücadelesi.....	9
2. Türkiye ve Suriyeli Kürtler: Yakın Tarih, Akrabalık ve Esinlenme	12
3. Türkiye ve Suriye Kürtleri: Algı Sorunu, Tıkanmışlık ve Bir Arada Yaşama.....	14
4. Suriyeli Kürtler ile Diğer Muhalefet Örgütleri Arasındaki İlişkiler: Düşmanımın Düşmanı Dostumdur	16
Sonuç ve Öneriler.....	19
Söyleşiler.....	21
1. Kürtçe adı Partiye Azadî ya Kurdî li Sûriyê olan ve kısaca Azadi olarak bilinen Suriye Kürt Özgürlük Partisi’nin Genel Sekreteri Mustafa Cuma ile Görüşme	21
2. Irak Kürt Bölgesel Hükümeti Bakan Yardımcısı, Kürt Bölgesel Hükümetinin Suriye Kürtleri Dosyasını Yürüten Yetkili Dr. Hamit Ahmet Derbendi ile Görüşme	24
3. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Adli Memuru (Legal Officer) Nadjia Hafsa ile Görüşme	27
4. Kürtçe adı Partiye Azadî ya Kurdî li Sûriyê olan ve kısaca Azadi olarak bilinen Suriye Kürt Özgürlük Partisi’nin Kuzey Irak Temsilcisi Mahmut Ahmet Arabo ile Görüşme	29
5. Suriye Kürt Islah (Reform) Hareketi (Kürtçe Adı Bizutnava Çaksaci – Arapça Adı Harket-ul Islah) Kuzey Irak Temsilcisi Cedan Ali ile Görüşme	32

Hazırlayan: Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen

SURİYE'DE KÜRTLER ARASI DENGELER, REJİM MUHALİFLERİ VE TÜRKİYE: ÇATIŞMA-İSTİKRAR AYRIMINDAKİ İLİŞKİLER ÖRÜNTÜSÜ

Özet

- Suriye'deki Kürt siyasal yelpazesinde 4 ana eğilim olduğu söylenebilir: PYD ve bağlantılı örgütler, Suriye KDP'si ve uzantısı olan partiler, gençlik hareketleri ve sessiz kitle

- İran'da PJAK, Irak'ta PÇDK ne ise Suriye'de PYD odur. Kısacası PYD büyük ölçüde PKK'nın Suriye'deki kanadı gibidir.

- 19-23 Temmuz arasında yaşanan süreç, Suriye Kürtleri arasındaki uzlaşma çabalarını en çok etkileyen olay olmuştur. Temmuz ayı başında Erbil'de KUK ile TEV-DEM arasındaki anlaşma sonucunda kurulan Kürt Yüksek Konseyi, Kürtlerin kontrol altına aldığı bölgeleri yöneten temel güç durumuna gelmiştir.

- Türkiye'de son dönemde artan terör saldırıları Suriye'deki iç savaşın dönemsel bir yansıması mıdır? Yoksa, Suriye'de uzun vadede ortaya çıkabilecek bir Kürt kontrolündeki bölge doğası itibarıyla Türkiye için tehdide mi dönüşecektir? Bu soruların yanıtı Türkiye ile Suriyeli Kürtler arasındaki ilişkinin doğasını ve geleceğini etkileyecektir.

- Suriye'deki Kürtler Türkiye açısından Arap Baharı'nın öncesinde de sonrasında da PKK merkezli olarak ele alınmıştır. PKK'nın içindeki Suriyeli Kürtlerin varlığı endişenin temel kaynağını oluşturmuştur. Fakat, Suriye'deki karmaşanın başlamasından sonraki dönemde de Türkiye Suriye Kürtlerine ilişkin kapsamlı bir strateji geliştirmemiştir.

- Suriyeli Kürtler de Suriye'deki ayaklanmaların başlamasından sonra Türkiye' nezdinde güven telkin edecek bir politika geliştirmemişlerdir. Söylemlerinde Türkiye'deki Kürt Sorunu'nu gündeme getirerek tepki toplamışlardır.

- Suriye'de Kürt varlığı doğası gereği Türkiye için bir sorun olmamalıdır. Eğer Suriye'deki sorun demokratikleşme ise Kürtlerin de demokratikleşme çerçevesindeki taleplerine destek vermeli, karşılıklı ortak bir anlayış geliştirilmesi için Suriye Kürtlerini daha yakından tanımaya çalışmalıdır. Suriye Kürtleri ise terör örgütüne yardım edecek her türlü oluşumun önüne geçmeli ve Türkiye'nin hassasiyetlerine saygı göstermelidir.

- Kürtler çatışmanın içine sürüklenmekten uzak durarak kendilerine ait istikrarlı ve çatışmadan uzak bir bölge yaratma fikrine odaklanmışlardır. Rejim ile muhalifler arasındaki silahlı çatışmadan uzak durma arayışları büyük ölçüde başarılı olmuştur.

- Esad Yönetimi, kuzeyde bazı bölgelerin ÖSO'nun eline geçmesinden PYD'nin kontrolüne girmesini tercih etmiştir. Böylece başta Haseke olmak üzere bazı bölgeleri ÖSO'nun denetiminden uzak tutarken diğer yandan Türkiye'yi de yumuşak karnından vurmayı hedeflemiştir. ÖSO ise uğraşması gereken daha önemli bir güç varken Kürtleri net bir biçimde karşısına almaktan uzak durmuştur. Suriye'de Kürt bölgesine karşı olduklarını her fırsatta belirtmesine karşı ÖSO, Suriyeli Kürtler ile ya da hükümetin yanında yer alan PYD ile açık çatışmaya girişmekten uzak durmuştur.

- Suriye'de iç savaş sertleştiğinde Kürtlerin doğrudan silahlı çatışmaya taraf olmama taktiğini uygulaması zorlaşmaktadır. Kamışlı ve Halep'teki olaylar henüz Kürtlerin savaşan tarafların arasında kaldığını ve çatışmanın doğrudan tarafı haline gelmediğini göstermektedir. Fakat, her iki olayda da siyaseten ya da silahlı olarak PYD ile ÖSO'nun çatışır durumda olması, Suriye'deki Arap muhalefet ile Kürtlerin arasını daha da açacaktır.

- Suriye Kürtlerinin iç dinamikleri açısından bakıldığında bugüne kadar etkinlik sahası genellikle Afrin ve Kobani başta olmak üzere ülkenin kuzeyinde Kürtlerin çoğunlukta olduğu bölgeler ile sınırlı olan PYD'nin Halep'te de gücünü artırabileceği söylenebilir.

- Suriye'de şu ana kadar süren çatışmaların eksenini ve zemini son derece kaygandır. İç savaş uzadıkça tarafların tutumları karmaşıklaşmakta ve ittifaklar içinden çıkmaz bir hal almaktadır. Bu eğilimin sonucunda, Suriye'de uzun vadede birden çok iç savaşın bir arada yaşanması olasılığının hafife alınmaması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Giriş

Ortadoğu'daki değişim süreci sadece demokratikleşme taleplerini değil aynı zamanda bölgede uzun süreden beri hassas ve kırılabilir faktörlere bağlı ilişkileri de gündeme getirdi. ABD'nin 2003 yılında Irak'ı işgal etmesinin ardından Ortadoğu'da sınırların ve rejimlerin de değişmesini içeren büyük çaplı değişim senaryoları yeniden tartışılmaya başlamıştı. Arap Baharı'nın demokratikleşme talepleri ile sınırlı kalmayıp, devrimci bir hal alması ise Ortadoğu'da son 30 yılda oluşan ittifakların sorgulanmasına neden oldu. Baskıcı rejimlere karşı demokratikleşme ve insani şartlarda yaşam talepleriyle ortaya çıkan muhalif hareketler bir süre sonra kaçınılmaz olarak etnik ve mezhepsel hatlar üzerinde ilerlemeye başladı. Bu ilerlemenin kaçınılmazlığı Ortadoğu'da 1. Dünya Savaşı'ndan sonra oluşan azınlık yönetimlerine karşı doğan iç tepkilerin 1950li yıllarda ideolojik, etnik ve mezhepsel bağlamda sonuçlar üretmesinden ileri gelmektedir. 1950-60'lı yıllarda Ortadoğu'da yaşanan devrim ve değişim dalgası Irak, Suriye, Libya ve Mısır gibi ülkelerde ideolojik, etnik veya mezhepsel bağlamda örgütlenen baskıcı yönetimler yaratırken kendisini devrimci süreçlerin dışında tutan devletlerin de (çoğu Körfez'deki krallıklar olmak üzere) bir tür savunma refleksi olarak otoriter eğilimlerini artırmasını beraberinde getirmiştir.

Bu nedenle, Ortadoğu'daki yeni değişim dalgasında Libya, Tunus ve Mısır da dahil olmak üzere diktatörlükler İslamcı hareketlerin başını çektiği muhalif gruplar tarafından devrilirken Irak da dahil olmak üzere son dönemde Ortadoğu'da iktidar değişimi süreciyle karşılaşan devletlerin tamamında sorun bir ölçüde etnik ve mezhepsel boyut kazanmaya başladı. 2006 yılından itibaren Ortadoğu'da Şii Kuşaklı söylemlerinin güçlenmesiyle birlikte Irak ve Suriye gibi ülkelerde yaşanan gelişmeler daha çok Sünni-Şii dengesi çerçevesinde ele alınsa

da her iki ülkede de eşdeğer ölçüde etnik bir değişim süreci yaşanmaya başladı. Osmanlı İmparatorluğu'ndan sonra İngiltere ve Fransa idaresine geçen Irak ve Suriye'de Kürtler 1920'li yıllardaki siyasal başarısızlıklarından sonra ancak 2000'li yıllarda yeni siyasal fırsatlar yakalayabilmişlerdir. 2003'te Iraklı Kürtlerin elde ettiği kazanımlardan sonra Suriye Kürtlerinin bundan etkilenmesi uzun sürmemiştir. Nitekim 2004 Kamışlı Olayları açık bir biçimde Irak'taki gelişmelerden etkilenen olaylar olarak kabul edilmektedir.¹ 1. Dünya Savaşı sonrası düzende aradığını bulamayan Kürt milliyetçi hareketleri Ortadoğu'da 20. Yüzyılın oluşturduğu dengelerin sona erme evresinde yaklaşık yüzyıl önceki hayal kırıklıklarını telafi etmek için geniş bir perspektife oturan bir yaklaşım geliştirmişlerdir. Özerklik ve federalizm ile yola çıkan ancak nihai hedefinin bağımsızlık olduğunu reddetmeyen bu anlayış Ortadoğu'da birden çok ülkeyi etkileyecek nihai bir düzen değişimini hedeflemektedir.

Kürtlerin Ortadoğu'da yeni sınırların çizildiği devrimci bir değişim arayışı 2000'li yılların ilk yarısında ABD'nin Irak'ı işgali sonrasında gündeme gelse de İran, Suriye ve Türkiye'nin bu süreçten ortak bir biçimde tehdit algılaması ve bunun sonucunda işbirliği yapmaları Kürt hareketlerin hareket alanını sınırlamıştır. Oysa, Irak'ta 2010'da ABD'nin çekilmesi sonrası değişen iç dengeler ve Suriye-Türkiye-İran üçgeninin Suriye'deki olaylar nedeniyle bozulması Ortadoğu'daki değişimin rejimlerle sınırlı kalmayabileceğini göstermektedir. Bugün Suriye ve Irak'ta daha belirgin olarak görülen ancak İran ve Türkiye'de de on yıllardır devam eden Kürt milliyetçi hareketleri yeni bir dönemecin eşiğine gelmiştir. Bu dönemecin en önemli aktörü ise muhtemelen birkaç yıl öncesine kadar diğerleriyle karşılaştırıldığında en zayıf ve etkisiz Kürt hareketi olarak görülen Suriye'deki Kürt hareketleri olacaktır. Suriye'de her geçen gün daha fazla karmaşıklaşan ve kaotik bir hal

alan iç savaşın içinde kendi yolunu çizmeye çalışan Suriyeli Kürtler, bir yandan birbirleriyle, diğer yandan Suriyeli diğer muhaliflerle mücadele etmektedirler. Fakat, neredeyse tüm Suriyeli Kürtlerin aklındaki belirleyici faktör Türkiye'dir. Dolayısıyla nihai noktada geleceklerini belirleyecek temel dinamiklerin Türkiye'den kaynaklanacağına inanan Suriyeli Kürtlerin Türkiye ile ilişkileri özel bir önem kazanmaktadır. Bu rapor yukarıda sayılan üç dinamiği yani Suriyeli Kürtler arasındaki iç mücadeleleri, Suriyeli Kürtler ile diğer muhalif örgütler arasındaki ilişkileri ve Türkiye faktörünü birarada incelemeye çalışacaktır.

1. Suriye'de Kürt Siyasi Partilerinin Durumu: İşbirliği ve Güç Mücadelesi

Suriye'deki Kürt siyasi yelpazesinde 4 ana eğilim olduğu söylenebilir: PYD ve bağlantılı örgütler, Suriye KDP'si ve uzantısı olan partiler, gençlik hareketleri ve sessiz kitle.

Bilindiği gibi PYD, en azından lider kadrosu itibarıyla, büyük ölçüde Suriye içindeki eski PKK kadrolarından oluşan bir partidir. Yani İran'da PJAK, Irak'ta PÇDK ne ise Suriye'de PYD odur. Kısacası PYD büyük ölçüde PKK'nın Suriye'deki kanadı gibidir. Fakat, bugüne kadar PYD, PKK ile organik bağı reddetmekte, ilişkisini ideolojik yakınlık ve gönül bağı olarak tanımlamaktadır.² İki aktör arasındaki ilişkinin doğru algılanması için ilişkinin doğru bir karşılaştırma üzerinden kurulması gerekmektedir. PYD, Suriye'de faaliyet gösteren PKK yanlısı Kürtlerin oluşturduğu bir dizi örgütün içinde yer alan bir siyasi partidir. Suriye'deki PKK ile bağlantılı partiler, STK'lar ve diğer kuruluşlar TEV-DEM çatısı altında toplanmaktadır. Nitekim, Kürt Ulusal Konseyi ile ortaklık anlaşmasını yapan da TEV-DEM'dir. Bu çerçevede diğer PKK ilintili kuruluşlarla birlikte TEV-DEM'in ve PYD'nin üst düzey kadrolarının önemli bir kısmının PKK üyesi olduğu bilinmektedir. Buna karşın son dönemde

Suriyeli Kürtler arasında hızla genişlemesinin de etkisiyle partinin tabanının önemli bir kısmının PKK üyesi olmamış ya da en azından "dağ kadrosu"na katılmamış kişilerden oluştuğu söylenebilir. PYD yukarıda özetlenen yapı çerçevesinde kendisinin PKK'nın uzantısı olmadığını, ancak bir ideolojik bağı olduğunu ileri sürmektedir. Fakat, PKK'nın kendi hedefleri doğrultusunda Türkiye içi ya da dışında STK'lar, yasal siyasi partiler ya da yan kuruluşlar kurduğu dikkate alındığında PYD'nin PKK dışında bir örgütlenme olduğu ileri sürülemez. Nitekim, PYD'nin KCK'nin bir parçası olması onun genel çerçevesini ve niteliğini ortaya koymaktadır.³

2004'te kurulan PYD diğer Kürt partileriyle karşılaştırıldığında görece olarak ne istediğini bilen bir parti görüntüsü çizmektedir. KCK'nin bir parçası olarak Suriye'de "demokratik özerklik"i hedefleyen bir siyasi vizyona sahiptir. Suriye'de olayların başlamasından sonra uzun bir süre Esad Yönetimi'ne karşı bir duruş sergilememesine rağmen son dönemde rejim karşıtı bir söylem kullanmaktadır. Hatta, önceki aylarda rejim yanlısı çizdiği görüntüyü silmek için PYD liderlerinin son dönemde ciddi bir çaba içinde olduğu ve verdikleri mülakatlarda bunu vurgulamaya çalıştıkları görülmektedir.

PYD'nin, PKK'nın Suriye içindeki tabanına dayanarak Afrin ve Kobani gibi bölgelerde açık bir üstünlüğe sahip olduğu görülmektedir. Fakat PYD'nin üstünlüğü sadece buralarla sınırlı değildir. Kamışlı civarındaki bazı kasaba ve ilçelerde de PYD'nin diğer partilere karşı üstün olduğu görülmektedir. Ancak bu üstünlük son dönemde ortaya çıkmış bir olgudur. PYD de-tayları daha önceki raporda açıklanan araçlar yoluyla 2011'den sonra Kürt yerleşimlerinin çoğunda üstünlüğü ele geçirmiştir. Bu üstünlükte doğrudan PYD'ye bağlı olmayan ancak gerçekte aynı yapının bir parçası olduğu YPG'nin de önemli bir rol oynadığı unutulmamalıdır. YPG, Halkı Koruma Gücü olarak adlandırılan

ve temelde PYD'lilerden oluşan silahlı güçtür. Suriye'de silah ile siyasetin iç içe geçtiği ortamda Kürt siyasi partiler arasında silahı en etkin kullanan PYD ve ilintili olduğu diğer teşkilatlar olmuştur. YPG'nin sağladığı hem fiziki üstünlük (örneğin diğer partilerin faaliyetlerini kısıtlama ya da yönlendirme ya da muhaliflere yönelik baskı) hem de ele geçirilen bölgelerin denetiminde oynadığı rol, PYD'nin istediği siyasal düzeni oluşturmada son derece önemli bir yer tutmaktadır.⁴ Bugün, eğer Suriye'de bazı şehir ya da diğer yerleşim birimlerinde PYD kendi ideolojisi doğrultusunda yerel yönetimler kuruyor ve halkı buna entegre edebiliyorsa bunun gerçekleşmesinde "zor unsuru"nun yani YPG'nin rolü küçümsenmemelidir.

Suriye Kürtleri arasında ikinci siyasal grubun Suriye KDP'sinin ardılı partilerden oluştuğu söylenebilir. Bu partilerin sayısının 12 ile 16 arasında olduğu ifade edilmektedir. Rakamlardaki belirsizlik kısmen bazı partilerin parti sayılamayacak kadar küçük olmaları nedeniyle isimlerinin tespit edilmesinin güçlüğünden kısmen de her bir partide yaşanan liderlik mücadelesi sonrasında neredeyse aynı adla yeni bir partinin daha kurulmasından kaynaklanmaktadır. Bu partiler arasındaki ortak özelliklerden birincisi ise her birinin 1957'de kurulan Suriye Kürt Demokratik Partisi'nden türemesidir. Bu partilerin bir kısmı halen SKDP'nin adını bazı eklerle birlikte taşıırken bazıları da zaman içinde kısmi ideolojik ve örgütsel değişimler geçirmiştir. Partilerin Suriye'nin geleceği ve Kürtler için en uygun siyasal çözümün ne olduğu konusunda bir fikir birliği yoktur. 1 yıl önce (Ekim 2011'de) bir araya gelip Suriye Kürt Ulusal Konseyi'ni oluşturmalarından sonra görece bir söylem birliği gözlenirse de parti temsilcileriyle yapılan görüşmelerden ortaya çıkan sonuç bu partilerin Irak'takine benzer federal bir yapı ya da özerk bir bölge isteyip istemediklerine dair bir fikir birliğinde olmadıklarıdır. Örgütsel yapıları, lider kadroları ve etkinlik sahalari itibarıyla birbirlerine rakip olan bu partilerin

her geçen gün daha fazla bağımsız karar verme yetilerini yitirdikleri ve KBH'nin etkinliğine sürüklendikleri görülmektedir. Bu olgu pek çok Suriyeli Kürt parti için tarihsel olarak kaçınılmaz bir sonuç gibi görünmektedir. 1957'den itibaren IKDP'nin içinde yaşanan ayrışmalar Suriye Kürtlerini etkilemiştir. Irak'taki KDP-KYB ayrılığı Suriye Kürt partilerine yansımıştır. Ancak Irak Kürtleriyle ilişki sadece örgütsel değil siyasal söylem, mücadele geleneği ve stratejik tercihler açısından da etkili olmuştur. Örneğin, Irak KDP'siyle en yakın ilişki içinde olan parti olarak kabul edilebilecek liderliğini Abdulhekim Beşar'ın yaptığı SKDP'si Irak'ta KDP'nin savunduğu gibi federalizmi savunmaktadır. Hepsinden önemlisi 2004 Kamışlı ayaklanması doğrudan Iraklı Kürtlerin desteğiyle çıkarılmamış olabilir, fakat Suriye Kürtleri'nin Kamışlı'daki temel esin kaynağı Irak'ta Kürtlerin elde ettiği kazanımlardır.⁵

Yine de 2011 olayları başlayıncaya kadar Iraklı Kürt partilerin Suriye'nin içinde faaliyet gösteren partiler üzerindeki etkinliği sınırlı kalmıştır. Esad Yönetimi'nin baskıcı politikası ve IKBH'nin Suriye'yi kışkırtmaktan kaçınan tavırları ilişkinin sınırlı kalmasına neden olmuştur. Fakat, 2011'den sonra Suriye'deki Kürt siyasi partiler Esad Yönetimi'nin karşısında açık bir tavır alınca (burada en önemli nokta Şam'ın davetine Mesut Barzani'nin olumsuz yanıt vermesidir) Suriye'de etkinliği sınırlı olan Kürt partilerin dış destek arayışının bir parçası olarak Erbil'e yaklaşmaları kaçınılmaz olmuştur. Bugün kendi aralarında fikir ayrılıkları olsa da bu gruba giren partiler KBH'nin genel çizgisinden çıkabilecek bir görüntü çizmemektedirler. Bu durum örgütsel zafiyetleri ve parçalanmışlıklarıyla birleşince her geçen gün daha fazla bağımlı bir aktör olduğu izleniminin doğmasına neden olmaktadır. Son olarak, Suriye'den kaçan Kürt gençlerin Kuzey Irak'ta askeri eğitim aldığı açıklanması bunların bir ölçüde PYD'nin gücünü dengeleyici ya da KUK'un gücünü destekleyici bir faktör olduğu algısını

yaratmıştır ki; bu dahi KUK partileri için kendilerinin kontrolünün sorgulanabilir olduğu bir durum yaratmaktadır.

Suriye Kürtleri arasında şu ana kadar en az dikkat çeken ancak taban itibarıyla küçümsenmesi gereken grup gençlik hareketleridir. Kürt partilerin Şam'a karşı isyan hareketlerine katılma süreci netleşmeden önce bazı Kürt genç grupları biraraya gelerek gençlik hareketleri oluşturmuşlardır. Partilerin önemli bir kısmı Esad Yönetimi'nin devrileceğine ya da isyanın ülke geneline yayılacağına emin oluncaya kadar harekete geçmekten kaçınmalarına rağmen Kürt gençlik hareketleri tavırlarını kısa süre içinde belli etmişlerdir. Bugün bir kısmı doğrudan partilere bağlı bir kısmı ise bağımsız olmak üzere 20'den fazla gençlik hareketi olduğu söylenebilir. Bunlar içinde en çok ön plana çıkanları şunlardır: Kürt Gençlik Hareketi, Suriye'de Kürt Gençlik Komisyonları Birliği, Batı Kürdistan Devrimci Gençlik Hareketi, Kürt Gençliği Koordinasyon Komiteleri Birliği, Avahi Koalisyonu, Sawa Koalisyonu, Suriye Kürdistanı Özgür Halkı, Ruknetin Koordinasyon Komitesi, Tırbesipi Özgür Halkı, Suriye Kürdistan Hareketi, Şeyh Maşuk El Haznavi Koordinasyon Komitesi, Kürt Kardeşlik Koordinasyon Komitesi.

Bu gençlik hareketlerinin bir kısmı doğrudan partilerin veya partiler koalisyonlarının kontrolü altında iken bazıları da bağımsızdır. Bağımsız hareketlerin temel talepleri daha çok özgürlük, demokratikleşme, kültürel haklar ve siyasi haklar çerçevesinde geliştirilmesine rağmen ortaya net bir talepler bütünü konulamadığı görülmektedir. Sayıca çok olan ve geniş bir kitleye hitap eden gençlik hareketlerinin partilerin dışında kalmak istemesinin en önemli nedeni partilerin belirsiz tutumunun gençlikte yarattığı tepkidir. Bağımsız gençlik hareketlerinin çoğu partilerin kendilerine destek verir görüntülerine rağmen onların dışında inisiyatif almaları nedeniyle kendilerine tepki duyduklarını düşünmektedirler.⁶

Suriye'deki Kürtler arasında ele alınması gereken dördüncü grup ise genellikle olan biteni izleyen ve siyasal olarak aktif hale gelmemiş halk kitlelerinden oluşmaktadır. BM raporlarında görüldüğü gibi Suriyeli Kürtlerin hızla artan bir kısmının Kuzey Irak'taki BM kamplarına göç etmeye başladığı görülmektedir.

Yukarıda genel çizgileri özetlenen dört eğilim arasındaki ilişkiler ise şöyle tanımlanabilir: 19-23 Temmuz arasında yaşanan süreç, Suriye Kürtleri arasındaki uzlaşma çabalarını en çok etkileyen olay olmuştur. Temmuz ayı başında Erbil'de KUK ile TEV-DEM arasındaki anlaşma sonucunda kurulan Kürt Yüksek Konseyi, Kürtlerin kontrol altına aldığı bölgeleri yöneten temel güç durumuna gelmiştir. Fakat temelde dört nedene dayanarak PYD, KUK'u oluşturan partilere karşı zaman içinde üstün duruma geçmiştir. Bunun nedenleri şöyle özetlenebilir:

1. KUK'u oluşturan partiler PYD'nin sahip olduğu gibi bir finansal desteğe sahip değillerdir. KUK partilerinin çoğunun kendine ait bağımsız kaynakları bulunmamaktadır. KUK partilerinin büyük bir kısmı KDP'den parasal destek almalarına rağmen bu destek ancak parti faaliyetlerinin sürdürülebilmesine yetmektedir. Bu partilerin maddi sorunları parti örgütlenmelerini güçlendirmelerinin önüne geçmekte, hatta halkın ihtiyaç duyduğu alanlarda destek olamamaları nedeniyle güç kaybettikleri görülmektedir. Suriye'de bazı yerleşimlerin KYK'nın kontrolüne geçmesi ise KUK partilerine maddi bir kazanç getirmemiştir. Tersine, halkın ihtiyaçlarını PYD'nin önderlik ettiği yöneticilerin veya komitelerin karşılaması halkın diğer partilerden beklentilerine azaltmaktadır.
2. Suriye Kürtlerinin yaşadığı bölgeler arasındaki farklar KUK partilerinin siyasi faaliyetlerini sınırlandırmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi bu farkların tarihsel ve sosyal kökenleri bulunmaktadır. Ancak, bu köken-

lerin de ötesinde son 1 yılda yaşanan olaylar KUK'a üye partilerin etkinliğinin Kamışlı ve civarındaki bazı yerler dışında iyice azalmasına neden olmuştur. Örneğin Suriye'de Kürtlerin protesto gösterilerinin başladığı ilk aylarda Afrin ve Kobani gibi yerlerde KUK'a üye partilerin de gösteri yapabildiği görülürken son aylarda faaliyetlerini büyük ölçüde askıya aldıkları gözlenmektedir. Az sayıdaki gösteride ise olayın çıktığı ya da amacına ulaşmadan dağıldığı söylenebilir. Dahası, KUK'a bağlı partiler bir zamanlar kaleleri olarak gördükleri yerlerde bile etkinliği büyük ölçüde PYD'ye kaptırmışlardır. Elbette bu bölgelerde PYD'nin gücüyle Afrin ve Kobani'deki gücünün aynı olduğu söylenemez ama yine de diğer partilerin ön plana çıktığı yerlerde dahi PYD'nin diğerlerinin önünde olduğu söylenebilir.

3. KUK partileri arasında tam bir uzlaşma, anlaşma söz konusu değildir. Aralarındaki ittifak son derece zayıftır. Birbirleriyle zayıf ilişki içinde olan KUK partileri arasında çatlaklar görülmektedir. Bazı partiler kendi rüşlerini ispatlamak için ön plana çıkmalarına rağmen özellikle daha küçük partilerin zaman içinde güçlü olandan yana tavır takınması şaşırtıcı olmamalıdır.
4. PYD ve KUK arasındaki farkın temel unsuru askeri faaliyetler ve silahlı kanadın varlığıdır. PYD, PKK ile ilişkisi sayesinde Kürtlerin kontrolünün olduğu her bölgeyi kendi kontrolü altında bulundurmaktadır. Halk Savunma Birlikleri (YPG) olarak bilinen silahlı Kürt birliklerinin tamamı ya PYD sempatisini ya da PYD militanıdır. KYK'nin kurulmasıyla bu çatı altında faaliyet göstermeye başlamasına rağmen bir süre sonra bağımsız bir tavır takınmıştır.⁷ YPG'nin KYK'dan ayrıldığını ilan etmesi yeni bir siyasi dengenin oluştuğuna ve çatışma dinamiklerinin artacağına işaret etmektedir.

tedir. Ekim ayının son günlerinde Halep'te Özgür Suriye Ordusu ile YPG arasında çıkan çatışmadan PYD'nin Azadi hareketini sorumlu tutması bu sürecin son örneği olmuştur. PYD'liler hem Halep'te hem de diğer bazı Kürt yerleşim birimlerinde Azadi Hareketi'nin yandaşlarına ÖSO'yu kışkırtmak ve Türkiye'nin aracı olmakla suçlayarak baskıda bulunmaya başlamışlardır.

2. Türkiye ve Suriyeli Kürtler: Yakın Tarih, Akrabalık ve Esinlenme

Bugün Suriye'deki Kürtler üzerine yazılan eserlerin önemli bir kısmında Suriye'deki Kürt varlığı en az iki kısımda ele alınmaktadır. İlk kategoriye giren Suriyeli Kürtler yüzyıllardır Suriye'de yaşayan, ülkenin farklı kısımlarına yayılmış, Şam dahil olmak üzere Hama ve Humus gibi kentlerde de varlığını sürdüren gruptur. Toplumsal ve siyasi özellikleri açısından diğer Kürtlerden farklılık taşıyan birinci kategori Selahattin Eyyubi'den beri Suriye'de bir Kürt varlığının bulunduğu en önemli kanıtı olarak ileri sürülmektedir.⁸ Çeşitli kaynaklarda Araplaşmış olduğu ileri sürülen bu Kürtlerin ne kadar kimlik erozyonuna uğradığı hakkında bir görüş birliği yoktur. Fakat son dönemde Suriyeli Kürtler ile yapılan görüşmelerin de ortaya koyduğu gibi bu kişilerin önemli bir kısmı dil olarak Araplaşmış olsalar da tam olarak ulusal kimliklerini unuttukları söylenemez. Hatta, 2011'de başlayan olayların da gösterdiği gibi Şam ve Halep'in Kürt nüfus yoğunluklu mahalleleri, çatışmalardan uzak durma konusunda ortak bir kararlılık göstermiştir. Bu tercih onların ne Esad Yönetimi'ne bağlı olduğunu ne muhaliflerin safında olduğunu ne de bazı Kürt partilerinin telkinleriyle bu yolu seçtiğini göstermez. Ayrıca, 20.yüzyılın başında Suriye'nin Fransız mandası altında olduğu dönemde Şam Kürtleri'nin siyasi arayışlarının da gösterdiği gibi Kürtler hiçbir zaman siyasi mücadeleden tamamıyla izole olmamışlardır. Edip Çiçekli ve Hüsnü Zaim gibi Kürt kökenli subayların

Suriye'deki darbe süreçlerinde oynadığı rolün de ötesinde birinci kategoride ele alınabilecek Kürtler Suriye'de sistemi kontrol edenler ile kendi aralarında özel bir ilişki geliştirmişlerdir. Bu ilişki temelde etnik ve kültürel siyasal hak taleplerine dayalı olmaktan çok sistemin kendilerine dokunmaması karşılığında meydana okuyan bir tavır takınmaktan kaçınmaya dayanmaktadır. Özellikle, Şam'da geleneksel ağırlığı bulunan Kürt ailelerinin etkinliğinin kuzeydeki Kürt yoğun bölgelerden ekonomik ve siyasi nedenlerle yoğunlaşan göç hareketleri sonucunda azalmış olması bu kategorinin iktidarda olan kim ise onunla özel bir ilişki geliştiren bir tavır takınmasına neden olmuştur.

Suriye'deki Kürt varlığına ilişkin oluşturulabilecek ikinci kategori ise büyük çoğunluğu Türkiye'de yaşayan Kürtler ile yakın akrabalık bağı olan ve yaklaşık son 90 yıl içinde Suriye'ye yerleşen Kürtlerden oluşmaktadır. Türkiye ve Suriye'deki akrabaların sınırın iki tarafında kalmaları tamamen bilinçsiz bir süreç değildir. Kardeşlerin sınırın iki yanındaki toprakları kaybetmemek için dağılmaları ya da sınır bilinci olmayan köylülerin bir oldu-bitti ile yüzlerce yıllık ata toprağında dağılmaları biçiminde modern yaşama uyum sağlamanın güçlüklerinden kaynaklanan bölünmeler olduğu gibi Türkiye'den Suriye'ye yönelik ilk dönem Kürt göçlerinin bir kısmı tamamen bilinçlidir. Ağrı ve Dersim ayaklanmalarından sonra Türkiye'yi terk etmek zorunda kalan Kürtlerin Suriye'ye göçleri bu çerçevede ele alınabilir. Bu göç dalgası Suriye'nin kuzeyinde belli bölgelerde Kürt nüfusunun yoğunlaşmasına neden olmuştur. Üstelik bu göç sadece ayaklanmalara destek veren kitlelerle sınırlı kalmamıştır. 1930'lu yılların Türkiye'sindeki Kürt milliyetçi hareketinin önder kadrosunun bir kısmı Suriye'ye geçmiş burada faaliyetlerine devam etmiştir. Ancak çoğunluğu Suriye'nin kuzeyindeki Halep, Rakka ve Haseke vilayetine dağılmış olan bu Kürtlerin tamamının Türkiye ile bağı olduğu söylenemez. Az sayıda da

olsa Iraklı Kürtler ile yakın akrabalık bağı olan Kürtler bulunmaktadır.

Suriye'nin kuzeyinde yaşayan Kürtlerin kendi içinde de yeknesaklık göstermediğinin altı çizilmelidir. Suriye'nin kuzeyinde nüfusun çoğunluğunu Kürtlerin oluşturduğu bölgelerin orta ve batı kısmı ideolojik, toplumsal, ekonomik ve siyasal açıdan doğudakilerden farklılıklar içermektedir. Doğu ve batı arasında Türkiye'ye yakınlık açısından çok önemli bir fark olduğu söylenemez. Hatta doğuda kalan Suriye Kürt yerleşimlerinin bazıları Türkiye sınırına daha yakındır. Fakat, 1950'lerden itibaren Irak Kürt milliyetçi hareketiyle daha sıkı bir iletişim içinde bulunduğu bu bölgelerde KDP ve KYB ile yakın ilişkileri olan partilerin görece ağırlığından sözedilebilir. 2011'den sonra bu partiler sınırlı olan etkinliklerini yitirmiş olsalar da yine de Afrin ve Kobani gibi yerlerle kıyaslandığında Irak sınırına yakın kasaba, ilçe ve diğer yerleşim birimlerinde daha etkindirler. Batıya bakıldığında ise her ne kadar Suriye'ye özgü talepleri olsa da siyasal bilinçlenmelerini Suriye'deki olaylar kadar Türkiye'deki olaylara bakarak da şekillendiren bir siyasi hareketlilik olduğu görülmektedir. Özellikle 1970'li yılların sonlarında PKK'nın kurulmasıyla daha da yakınlaşan bu ideolojik birliktelik Suriye Kürtlerinin ülkenin kuzey batısında yaşadığı alanlarda doğudakine göre (bazı ilçeler istisna tutulursa) çok daha fazla Türkiye merkezli bir siyasal algılama içinde olduğunu göstermektedir.

Ashında tam da bu nedenle Suriye Kürtlerinin PKK'ya katılması sadece PKK'nın Suriye'de üslenmesi ya da Suriye hükümetinin Türkiye'ye karşı Kürt kozunu oynamasıyla sınırlı değildir. Suriye'de 1930'lardan itibaren kesintili olarak da olsa Türkiye'deki Kürt hareketlerine ilgi duyan ve ondan doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenen bir Kürt milliyetçi kitle bulunmaktadır. Genel olarak Suriye Kürtlerine ilişkin yapılan çalışmalarda Irak'taki Kürt hareketinin Suriye

Kürtleri üzerinde etkili olduğu belirtilmektedir.⁹ Suriye KDP'sinin 1957'te Irak KDP'sinin etkisinde kurulmasıyla somutlaşan bu iddia Türkiye ile Suriye'deki Kürtler arasındaki etkileşim dikkate alındığında eksik kalmaktadır. Yani, Suriye Kürtleri üzerindeki dış etkinin 1950'lerde Irak KDP'sinin etkisiyle sınırlı olduğu söylenemez. Bu çerçevede Suriye Kürtlerindeki Türkiye algısı Türkiye'nin sadece Kuzey Irak'la ilgisine ya da bu bölgeye yönelik politikaları çerçevesinde değil daha çok Türkiye'nin kendi içindeki Kürt sorunu ve bununla ilgili politikalar çerçevesinde gelişmiştir. Benzer bir biçimde Türkiye'nin de Suriye Kürtlerini ele alışı uzun bir süre PKK ile sınırlı kalmıştır. Her ne kadar 2004 Kamışlı ayaklanması o dönemde Kuzey Irak'taki süreçten son derece endişeli olan Türkiye'yi alarma geçiren bir olay olsa da Suriye'deki Kürt varlığı ve milliyetçi hareketin olası kazanımları Türkiye'nin kendi Kürt sorunu perspektifinden algılanagelmıştır.

Bu durumun en açık örneği 2012 yılında yaşanmıştır. Suriye'de olayların başlamasından itibaren Türkiye'de Suriyeli muhalifler içinde Kürtlerin durumu ciddi ölçüde dikkat çekmemiştir. Haziran 2011'de Türkiye'de yapılan muhalefet toplantısından sonra Türkiye basınında Suriyeli muhaliflerle ilgili ön plana çıkan unsur Arap muhalefeti ve özellikle Müslüman Kardeşler olmuştur. Basında seyrek olarak çıkan haberler bir yana konulursa Ekim 2011'de Mişal Temmo'nun öldürülmesine kadar Suriye'deki Kürtler çok fazla basında yer bulamamıştır. Ekim ayında Suriye Kürt Ulusal Konseyi'nin kurulması kısa süreli bir ilgi yaratmasına rağmen Türkiye'nin Suriyeli Kürtlere ilgisinin dönüm noktası 19 Temmuz 2012 olmuştur. Bu tarihe kadar Kürtlerin Suriye'deki süreçteki yeri, gösterilerin içeriği, beklentileri, güçleri, kapasiteleri ve Türkiye'ye bakışları ne basında ne de akademik camiada çok fazla konu edilmemiştir. 19 Temmuz 2012 olmasının sonrası ilgi ise Türkiye sınırında yeni bir "Kürdistan" kurulduğu ve bu yeni yapının PKK (PYD) kontrolünde

olduğu çerçevesinde gelişmiştir. Bunun ardından ise Suriye'deki Kürt sorunu Türkiye'de PKK'nın Suriye'de güçlenmesi, PKK'nın içindeki Suriyeliler ve PKK karşıtı Kürt gruplar ekseninde ele alınmaya devam etmiştir.

3. Türkiye ve Suriye Kürtleri: Algı Sorunu, Tıkanmışlık ve Bir arada Yaşama

Suriye'de yaşanan iç savaşın yarattığı belki de en önemli sonuç ülkede merkezi otoritenin yeniden tesis edilmesinin son derece güç olduğudur. Çatışmaların sona ermesi ve Esad Yönetimi'nin devrilmesi halinde dahi Suriye'yi yeni bir siyasi krizin beklediği ortadadır. Bu noktadan sonra Suriye'deki Kürt hareketleri şu anda elde ettiklerinden azına razı olmayacaklardır. Temmuz ayında Kürtlerin yönetimi ele geçirdiği bölgeler Suriye'de bir Kürt bölgesi kurulmasının temelini atmıştır. Bu adım Suriyeli Kürtlerin kendilerine ait bir bölgesi olmadığı yolundaki iddialara karşı bir cevap niteliği taşıdığı kadar önümüzdeki dönemde Suriyeli Kürtlerin izleyebileceği politikalara da ışık tutmaktadır. Halihazırda temelleri atılmış olan Kürt bölgesi Suriye'deki Kürt nüfusunun önemli bir kısmını bünyesinde barındırmamaktadır. Fakat bu bölgenin yakın gelecekte genişlemesinin önünde güçlü bir engel yoktur. Esad Yönetimi'nin gücünü daha da yitirmesi ya da devrilmesi halinde Kamışlı ve çevresindeki bazı yerleşim yerlerine *de facto* Kürt idaresi altındaki yapıya dahil olması olasılığı çok güçlüdür. Ancak yine de Suriye Kürtlerinin siyasi coğrafyası Irak'takine benzer bir federal bölge kurabilmek için geniş ölçekli bir demografik değişimi şart kılmaktadır. Bu tür bir demokratik değişimin gerçekleşmemesi halinde Suriye'nin kuzeyinde kurulabilecek Kürt bölgesinin bugünkü demografik yapı dikkate alındığında başta Araplar olmak üzere ciddi miktarda Kürt olmayan unsurları da içereceği söylenebilir. Kapsamı ve sınırları ne olursa olsun Suriye'de ortaya çıkan Kürt kontrolündeki bölge sadece Suriye içi dengeleri değil Ortadoğu'daki dengeleri de etkileyebilecek

bir gelişmedir. PYD'nin bu bölgede her geçen gün artan etkinliği ise Türkiye için Irak'takinin de ötesine geçen bir etki yaratabilir. Irak'ta 1990'lardan sonra oluşan güç boşluğu içinde kendisine üslenmek için yer bulan PKK Kuzey Irak'ta hiçbir zaman birinci güç olmamıştır. 2003'ten sonra ise Kuzey Irak'taki gücü ve etkinlik alanı daha da sınırlanmıştır. Bu sınırlanma PKK'nın kafasındaki planları ancak kendisine çizilen alanlarda uygulayabilmesine neden olmuştur. Oysa, Suriye'de PKK'nın bugünlerde dahi kafasındaki "sivil" modeli hayata geçirmeye çalıştığı görülmektedir. KCK modelinde ön görülen sosyal ve siyasal koşulları diğer partilerin muhalefetine rağmen dayatan PYD'nin Suriye deneyimi PKK için bir model olarak görülmektedir. Her ne kadar PYD ve ilintili olan diğer kuruluşlar Suriye merkezli bir anlayışın sonucu olarak görülseler de az sayıdaki özgün yanı bir yana bırakıldığında Temmuz ayından beri Suriye'de Kürtlerin kontrolündeki bölgelerde gerçekleştirilen uygulamalar bir anlamda PKK'nın Türkiye'den taleplerine benzemektedir. Bu süreç Türkiye tarafından da yakından takip edilmektedir. Nitekim, Türkiye'nin ilk gündünden itibaren Suriye'nin kuzeyindeki gelişmeleri PYD-PKK çizgisinde algılaması buna bağlanılabilir.

PYD'nin faaliyetlerini Türkiye açısından önemli kılan sadece söylemsel düzlemde PKK'yı desteklemesi ya da PYD gösterilerinde Suriye'yi ilgilendiren konulardan çok terörist Abdullah Öcalan'ın durumunun gündeme getirilmesi değildir. Türkiye, kendi sınırları içindeki terör örgütü varlığından ve Irak'tan yaşanan sızmalardan kaynaklanan güvenlik sorunlarına bir yenisinin daha eklendiğini düşünmektedir. Nitekim son dönemde gerçekleşen terör eylemlerinin arkasında Suriye'den geldiği tespit edilen teröristlerin sayısındaki artış bu güvenlik perspektifini doğrular niteliktedir. Ancak, Türkiye'nin güvenliğine yönelik bu tehdit Suriye'deki iç savaşın dönemsel bir yansıması

mıdır? Yoksa, Suriye'de uzun vadede ortaya çıkabilecek bir Kürt kontrolündeki bölge doğası itibarıyla Türkiye için tehlide mi dönüşecektir? Bu soruların yanıtı Türkiye ile Suriyeli Kürtler arasındaki ilişkinin doğasını ve geleceğini etkileyecektir. Bu soruya şimdiden yanıt verilmesi güçtür. Fakat, Türkiye ile Suriye Kürtleri arasındaki ilişkinin son iki yıllık serüveni bazı ipuçları taşımaktadır.

Öncelikle belirtilmesi gereken nokta Türkiye ve Suriye Kürtleri arasındaki ilişkinin son iki yılda iyi yönetilmediğidir. Daha önce de belirtildiği gibi Suriye'deki Kürtler Türkiye açısından Arap Baharı'nın öncesinde de sonrasında da PKK merkezli olarak ele alınmıştır. PKK'nın içindeki Suriyeli Kürtlerin varlığı endişenin temel kaynağını oluşturmuştur. Fakat, Suriye'deki karmaşanın başlamasından sonraki dönemde de Türkiye Suriye Kürtlerine ilişkin kapsamlı bir strateji geliştirmemiştir. Türkiye'nin komşularındaki etnik ve mezhepsel gruplara eşit mesafede yaklaşma politikası Kürtlere karşı özel bir politika geliştirilmesini kısmen engellemiştir. Fakat asıl endişe Suriye'deki Kürt muhalefetinin doğasının ve ayrıntılarının tam olarak bilinmemesinden kaynaklanmıştır. Suriyeli Kürtlerin Türk basını tarafından ele alınışı bu algılamaya ışık tutmaktadır. Suriyeli Kürtlerin Mart 2011 sonrasında attığı adımlar dikkatli takip edilmemiş, Kürt hareketler Irak Kürtleri yanlıları ve PKK yanlıları olarak iki genel kalıp içinde ele alınmıştır. Suriye muhalefeti içinde Kürtlerin bulunması Türkiye tarafından desteklense de bu partiler ile Suriye muhalefetindeki Arap partiler arasındaki sorunun çözülebilmemesi için ciddi bir çaba sarf edilmemiştir. Bu konuda atılan adımlar (örneğin Suriye Kürtlerin İstanbul'daki muhalefet toplantısına davet edilmesi) genellikle yapıcı sonuçlar yaratmamıştır. Türkiye'nin genel algısının Suriye'deki Kürt meselesinin ön plana çıkarılmaması, Suriye'de rejim değişikliği gerçekleşikten sonra sorunun Suriyeli gruplar arasında kendiliğinden çözülebileceği şeklinde olduğu söylenebilir.

Buna karşılık Suriyeli Kürtler de Suriye'deki ayaklanmaların başlamasından sonra Türkiye nezdinde güven telkin edecek bir politika geliştirmemişlerdir. Söylemlerinde Türkiye'deki Kürt Sorunu'nu gündeme getirerek tepki toplamışlardır. Ağustos 2012'de Erbil'de Dışişleri bakanı Ahmet Davutoğlu ile KUK'u oluşturan partiler arasında görüşme yapıncaya kadar Türkiye ile Suriyeli Kürtler arasındaki temaslar sınırlı ve bireysel olmuştur. Suriye Ulusal Konseyi'nin liderliğine Burhan Galyun'dan sonra bir Suriyeli Kürt olan Abdulbasit Sayda'nın gelmesi Türkiye'nin Suriyeli Kürtlere karşı olmadığı algısını desteklemek için ileri sürülen bir faktör olsa da Sayda'nın Suriye Kürtleri arasında bir karşılığının olmaması bu hamleyi boşa çıkarmıştır. Hatta, hem KUK hem de diğer Kürt partiler arasında daha çok tepkiyle karşılanmıştır.

PYD ise uzun süre Türkiye'nin tepkisini çekecek her şeyi yapmıştır. Özellikle PKK içindeki Suriyeli Kürtlerin son dönemde Türkiye'de artış gösteren terör eylemlerindeki rolü bilinçli yapılan bir hamle izlenimi uyandırmaktadır. Temmuz 2012 tarihinden sonra PYD, Türkiye'deki karar vericilere basın üzerinden görece yumuşak mesajlar iletmeye çalışsa da bu çaba son derece anlamsız görünmektedir. Bugün, Türkiye için PYD, PKK'nın uzantısıdır. PYD için ise Türkiye, onların Suriye'deki kazanımlarını ortadan kaldırmak isteyen ve bunu yapabilecek kapasitedeki tek devlettir. Bu denklem içinde KUK üyesi partilerin tutumu ise sonuç verici bir görüntü çizmemektedir. KUK içindeki ayrılıklar Türkiye ile ilişkilere de yansımıştır. Bazı partiler Türkiye'yle yakınlaşmaya istekliken bazıları bu süreçten kendilerine siyasi rant sağlamaya çalışmaktadırlar. Suriye Kürtleri arasında Türkiye'ye duyulan tepkiden yararlanmak isteyen bu partiler Türkiye'ye yakınlaşmak isteyenleri çeşitli gerekçelerle suçlamaktadır. Bu karmaşık ilişkiler bütünü, Suriye'deki Kürtler ile Türkiye'nin yan yana yaşamasını her geçen gün zorlaştırmaktadır.

Bir yanda, Suriye Kürtlerinin önemli bir kısmı Türkiye'yi kendi içindeki Kürtlere karşı zor kullanan ve Suriye'deki kazanımlarını yok etmeye odaklanmış bir devlet olarak görmekte, diğer yanda Türkiye, Suriye Kürtlerinin büyük bir çoğunluğunu PYD üzerinden PKK ile eşdeğer tutmakta ve bir güvenlik sorunu olarak algılamaktadır. Oysa ne Türkiye Suriye Kürtlerinin demokratik hak taleplerini reddetmektedir, ne de Suriye Kürtlerinin hepsi gönülden PKK'ya destek vermektedir.

Buradan çıkan temel sonuç şöyle özetlenebilir: Suriye'de Kürt varlığı doğası gereği Türkiye için bir sorun olmamalıdır. Eğer Suriye'deki sorun demokratikleşme ise Kürtlerin de demokratikleşme çerçevesindeki taleplerine destek vermeli, karşılıklı ortak bir anlayış geliştirilmesi için Suriye Kürtlerini daha yakından tanımaya çalışmalıdır. Suriye Kürtleri ise terör örgütüne yardım edecek her türlü oluşumun önüne geçmeli ve Türkiye'nin hassasiyetlerine saygı göstermelidir. Fakat, Suriye'de çatışmaların tırmandırdığı gerginlik Ortadoğu'da rejim ve sınırların değişmesinin gittikçe yaklaştığı bir ortamda barıştan ziyade çatışma dinamiklerinin yükseldiğini işaret etmektedir.

4. Suriyeli Kürtler ile Diğer Muhalefet Örgütleri Arasındaki İlişkiler: Düşmanımın Düşmanı Dostumdur

Suriye'de geniş çaplı bir muhalefet örgütlenmesi oluşturulmaya çalışıldığı ilk günden bu yana muhaliflerin çoğu arasında pek çok anlaşmazlık yaşanmıştır. İçeridekiler dışarıdakilere, İslamcılar laiklere, siviller askerlere tepki duymuşlar ve Esad Yönetimi ile olduğu kadar birbirleriyle de mücadele etmişlerdir. Fakat ilk günden itibaren muhalefet içinde konumu en belirsiz olanlar Kürtler olmuşlardır. Başlangıçta Kürt partiler ortak bir tavır takınamamışlardır. Bazıları Suriye Ulusal Konseyi (SUK) çatısı altına girerken, bazıları diğer çatı örgütlere dahil olmuş, bazıları ise tamamen diğer

örgütlere mesafeli olmuştur. SUK güçlenirken Kürtlerin varlığı tartışılmıştır. Fakat SUK'ı oluşturan partilerin büyük bir kısmı Kürt hareketlerin taleplerine olumlu yanıt vermemişlerdir. Uzun süren pazarlıklardan sonra ademi merkezîyetçilik kavramı kabul edilse de halen içi tam olarak doldurulamamıştır. Dahası, Ekim 2011'de Kürt partilerin önemli bir kısmı tek bir çatı altında birleşmesine rağmen halen bazılarının diğer muhalif hareketlerle bağı sürmüştür. Buna ek olarak, Kürtler arasında yapılan Erbil Anlaşması'ndan sonra dahi PYD ve KUK'a bağlı partiler Suriyeli Arap muhaliflerle farklı ilişki biçimleri geliştirmişlerdir. Fakat bu farklı ilişkilere rağmen uzun bir süre Suriye rejimine karşı silahlı direniş yürüten muhalifler ile Kürtler arasında bir çatışma çıkmamıştır. Hatta, tersine 2012 yılı içinde Selahattin Eyyubi başta olmak üzere Kürtlerin de katıldığı direniş grupları oluşturulmuştur. Ancak, Kürtlerin Suriye'de bazı şehirleri kontrol etmeye başlaması kaçınılmaz olarak ÖSO ile PYD'yi karşı karşıya getirmiştir.

Bu süreç şöyle özetlenebilir: Bilindiği gibi Suriye'de Kürtler muhalefete baştan itibaren katılmış ancak yekpare bir görüntü çizmemiştir. Bazı Kürt partiler Suriye Ulusal Konseyi'ne (SUK) katılıp, daha sonra bu grubun Kürtlerin taleplerini karşılamadığı gerekçesiyle ayrılmış ve kendi oluşumunu kurmuşlardır. Suriyeli Kürtler arasındaki en güçlü parti olan PYD ise uzun bir süre ikircikli bir politika izlemiştir. Söylemsel olarak rejimin uygulamalarına karşı çıkmasına karşın Esad Yönetimi'yle "özel bir ilişki" yürütmüştür. Temmuz 2012'de ülkenin kuzeyinde bazı bölgeleri ele geçirdikten sonra Esad karşıtı söylemini sertleştiren PYD, diğer Suriyeli muhalif örgütler ile diyalog ve işbirliği arayışına girmiştir. Bu süreç zarfında ne farklı Kürt partileri, ne Esad Yönetimi, ne de SUK ve ÖSO'ya bağlı gruplar arasında açık bir çatışma durumu yaşanmamıştır. Kürtler çatışmanın içine sürüklenmekten uzak durarak kendilerine ait istikrarlı ve çatışmadan uzak bir bölge yaratma

fikrine odaklanmışlardır. Rejim ile muhalifler arasındaki silahlı çatışmadan uzak durma arayışları büyük ölçüde başarılı olmuştur.

Nitekim temmuz ayında bazı şehirlerin Kürtlerin kontrolüne geçtiği dönemde hükümet güçleri ile Kürtler arasında yaşanan küçük olaylar ve ÖSO'nun Kürtlere yönelik tehditleri ve birkaç küçük çatışma dışarıda tutulursa Kürtler çatışmalardan uzak kalmayı başarabilmişlerdir. Bu durum biraz da "merkezi kontrol" etmek isteyen çatışan tarafların Kürtleri karşısına almak istememelerinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Esad Yönetimi, kuzeyde bazı bölgelerin ÖSO'nun eline geçmesinden PYD'nin kontrolüne girmesini tercih etmiştir. Böylece başta Haseke olmak üzere bazı bölgeleri ÖSO'nun denetiminden uzak tutarken diğer yandan Türkiye'yi de yumuşak karnından vurmayı hedeflemiştir. ÖSO ise uğraşması gereken daha önemli bir güç varken Kürtleri net bir biçimde karşısına almaktan uzak durmuştur. Suriye'de Kürt bölgesine karşı olduklarını her fırsatta belirtmesine karşı ÖSO, Suriyeli Kürtler ile ya da hükümetin yanında yeralan PYD ile açık çatışmaya girişmekten uzak durmuştur. Fakat Suriye'de iç savaşın geldiği nokta bu üçlü dengeyi sarsmaya başlamıştır.

Bu dengenin sarsılmaya başladığı tarih olarak 30 Eylül 2012 gösterilebilir. Bu tarihte halen Suriye hükümetinin denetiminde olan, fakat fiilen hükümet ile bölgedeki Kürtler arasındaki bir anlaşma doğrultusunda yönetilen Haseke Vilayeti'ndeki Kamışlı kentinde bir intihar saldırısı gerçekleşmiş, saldırıyı ÖSO'ya bağlı bir grup üstlenmiştir. Bomba yüklü bir araçla gerçekleştirilen saldırıda 4 kişi ölmüş ve 15 kişi yaralanmıştır. Bu saldırıyı önemli kılan temel faktör, o döneme kadar istikrarlı ve güvenli olduğu düşünülen Kürtlerin çoğunlukta olduğu bölgelerin hükümet güçleri ile muhalifler arasında bir çatışma sahasına dönüşebileceğinin ilk önemli göstergesi olmasıdır. Bu süreç ekim ayının sonlarında yeni bir hal almıştır.

Suriye’de son dönemde çatışmaların yoğunlaştığı ana merkez Halep olmuştur. Muhaliflerin hükümetin direncini maddi ve manevi olarak kırmak için Halep’i stratejik hedef olarak belirlemesinden sonra artan çatışmalar şehrin farklı kesimlerini savaş alanına çevirmiştir. Bu süreçte Kürtler kuzeyde yapmak istediklerine benzer bir politika izlemişler ve Halep’te nüfusun önemli bir kesimini Kürtlerin oluşturduğu Eşrefiye ve Şeyh Maksut Mahallelerini çatışmadan uzak tutmaya çalışmışlardır. Elbette, bu her zaman mümkün olmamıştır. Hükümet güçlerinin muhalifleri hedef aldığı ileri sürdüğü operasyonlarda diğer yerleşim yerleri olduğu gibi zaman zaman bu yerleşimler de zarar görmüştür. 26 Ekim 2012’de ise gelecekte Suriye’deki iç savaşın dönüm noktası olabilecek bir olay gerçekleşmiştir.

25 Ekim’de ÖSO’ya bağlı bir grup (sayılarının 200 kadar olduğu kaynaklarda yer almasına rağmen tam rakam bilinmemektedir) silahlı muhalif Eşrefiye’de üslenmek istemiş ve bölgedeki Kürt muhalefet tarafından çıkartılmaya çalışılmıştır. Ertesi gün 26 Ekim’de hükümet güçleri Eşrefiye’de üslenen muhaliflere yönelik bir bombardıman gerçekleştirmiş, bombalama sırasında muhaliflerin yanı sıra 9’u Kürt 15 kişi ölmüş, yaklaşık 20 kişi de yaralanmıştır. Suriye ordusunu protesto eden ve aynı zamanda muhaliflerin de mahalleden çıkartılması için gösteri düzenleyen gruba ÖSO olduğu iddia edilen kişiler tarafından ateş açılmış ve olaylarda 10 kişi ölmüş ve 20 civarında kişi yaralanmıştır. Fakat, olay sırasında çekilen görüntülerden anlaşıldığı kadarıyla (bazı Suriyeli Kürt muhalifler görüntüleri web ortamında paylaşmışlardır) göstericilerin ellerinde de hafif silahların bulunduğu ve ateş açılması anında PKK lehine sloganlar attığı görülmektedir. Bu olayların ertesi günü (27 Ekim) PYD ile aynı çatı altında yer alan (PYD’nin silahlı kolu olarak da kaynaklarda geçiyor) Halkı Koruma Birlikleri (YPG) göstericilere ateş açan ÖSO’ya bağlı muhaliflere saldırmıştır. Çıkan çatışmada 22 kişi ölmüş,

her iki taraftan çok sayıda kişi yaralanmıştır. Daha sonra taraflar arasında yaşanan çatışmalarda karşılıklı olarak çok sayıda ölüm ve yaralanma meydana gelmiştir. Sonuç olarak her iki taraf aralarında bir ateşkes yapmışlar ve esirleri değiştirmek ve birbirlerine saldırmamak başta olmak üzere bir dizi nokta üzerinde anlaşmışlardır.¹⁰

Halep’te yaşanan bu olaylardan birkaç gün sonra 8 Kasım 2012’de Rakka’ya bağlı bir yerleşim olan ve temmuz ayının ortasında Kürtlerin denetimine geçen Sere Kaniye (Ras Al Ayn) ÖSO ile hükümet güçleri arasında savaş alanına dönmüştür. İki taraf arasında çıkan çatışma son derece kanlı geçmiş, YPG ise olaylara karışmaktansa geri durmayı tercih etmiştir. Ancak, Kürtler bu olaydan ne kadar rahatsız olduklarını açıkça işaret etmektedirler. Sonuç olarak, Kürtler ile ÖSO arasındaki çatışmalar ya da ÖSO ile rejim güçleri arasındaki çatışmalar Kürtler ile ÖSO arasındaki ilişkiler açısından şu noktaları göstermektedir.

1. Suriye’de iç savaş sertleştikçe Kürtlerin doğrudan silahlı çatışmaya taraf olmama taktiklerini uygulaması zorlaşmaktadır. Kamışlı ve Halep’teki olaylar henüz Kürtlerin savaştan tarafların arasında kaldığını ve çatışmanın doğrudan tarafı haline gelmediğini göstermektedir. Fakat, her iki olayda da siyaseten ya da silahlı olarak PYD ile ÖSO’nun çatışır durumda olması, Suriye’deki Arap muhalefet ile Kürtlerin arasını daha da açacaktır. Bu durum özellikle SUK ve ÖSO’daki PYD’nin Esad yanlısı olduğu ya da kendi çıkarları doğrultusunda devrime destek vermediği düşüncesini güçlendirecektir. Bu düşüncenin hükümet ile muhalif güçler arasındaki çatışma Halep ve ülkenin kuzeyinde bulunan önemli bölgelerde gelecekte yeni çatışma alanları yaratması mümkün olabilir. Muhtemelen şu anda bunu engelleyen temel faktör ÖSO’nun kendisine Esad’ın dışında yeni bir cephe açmak istememesidir.

2. Suriye Kürtlerinin iç dinamikleri açısından bakıldığında bugüne kadar etkinlik sahası genellikle Afrin ve Kobani başta olmak üzere ülkenin kuzeyinde Kürtlerin çoğunlukta olduğu bölgeler ile sınırlı olan PYD'nin Halep'te de gücünü artırabileceği söylenebilir. Yaşanan çatışmalar karşısında örgütlü bir direnç gösterdiği ve ÖSO'ya baştan itibaren mesafeli bir tutum sergilediği için diğer Kürt partilerin (özellikle de SUK ile dirsek temasını sürdüren Kürt Ulusal Konseyi'ne bağlı partilerin son olaylar karşısında yetersiz kaldığı görüldüğünde) taban kaybedebileceği öngörülebilir.
3. Suriye'de şu ana kadar süren çatışmaların eksenini ve zemini son derece kaygandır. İç savaş uzadıkça tarafların tutumları karmaşıklaşmakta ve ittifaklar içinden çıkılmaz bir hal almaktadır. Bu eğilimin sonucunda, Suriye'de uzun vadede birden çok iç savaşın birarada yaşanması (örneğin merkezi kontrol savaşı, topluluklar arası savaş, bölgesel iç savaş gibi) olasılığının hafife alınmaması gerektiği ortaya çıkmaktadır. İç savaşın *kısmen* mezhepsel boyutlarının (iç savaşın tamamen Sünni-Şii ya da benzeri bir düzlemde olduğunu ileri sürmek doğru değildir. Ancak mezhep faktörünün tamamen değerlendirme dışı bırakılması da gerçekçi görünmemektedir.) olduğu zaten kabul edilen bir gerçekliktir. Bu gerçekliğe Kürtler ve Araplar yaşanan çatışmalar eklenirse Suriye'deki durum daha da içinden çıkılmaz bir hal alacaktır.

Sonuç ve Öneriler

Suriye'deki çatışmanın her geçen gün karmaşıklaştığı ve çözüm için güçlü alternatiflerin geliştirilemediği bir dönemde Suriyeli Kürtlerin siyasal gelecekleri de belirsizliğini korumaktadır. Raporun içinde ele alınmaya çalışılan üç temel konu aslında birbirleriyle çok yakından ilişkilidir: Suriyeli Kürtlerin birbirleriyle ilişkisi, Türkiye ile ilişkiler ve diğer muhalif örgütlenmeler ile ilişkiler.

Bu noktada taraflara yönelik somut öneriler şunlardır:

Suriyeli Kürtlere Yönelik Öneriler

1. Suriyeli Kürtler birleşik ve kapsayıcı bir siyasi gruplaşma yaratmalı, fakat bu gruplaşma her hangi bir şekilde terörle bağ içermemelidir. On yıllardır siyasi mücadele yürüten Suriyeli Kürtlerin en önemli sorunlarından birisi hala örgütlenme sorununu aşamamış olmasıdır. Raporun yazıldığı günlerde dahi bazı Suriyeli partiler liderlik mücadelesi nedeniyle iç sorunlar yaşamakta ve parçalanmaktadır. Kürtlerin kendi siyasal oluşumlarını istikrara kavuşturması gerekmektedir.
2. Suriyeli Kürtlerin bugüne kadar karşılaştığı en temel sorun, Esad Sonrası dönem için sabit ve istikrarlı öneriler yaratamamalarıdır. Suriyeli Kürtlerin ülkedeki tüm siyasi gruplar tarafından da kabul görebilecek bir dizi makul siyasi öneri oluşturması gerekmektedir.
3. Esad Yönetimi'ne karşı yeniden yapılanan muhalefetin içinde yer almalıdır. Kürtler olmaksızın Esad Sonrası dönemin sağlıklı bir demokrasiye kavuşması mümkün değildir. Fakat bunun için Suriyeli Kürt siyasi partiler diğer muhaliflerle diyalogun ötesinde güçlü bir işbirliği süreci başlatmalıdır.
4. Suriyeli Kürtler, Türkiye'nin Suriye'de demokratikleşmeyi isteyen büyük bir komşu olduğunu unutmamalıdır. Türkiye ile işbirliği yapmaya önem vermelidir. Bunu yapmanın temel aracı ise terör örgütünden uzak durmaktır.

Muhaliflere Yönelik Öneriler

1. Suriye Kürtlerinden gelecek her türlü öneriyi etnik önyargılarla reddetmeyi bırakıp sağlıklı bir biçimde tartışmalıdır.

2. Rejim karşısında yeni cepheler açmamalı, Suriyeli Kürtleri siyasi ve askeri alanda küstürmemelidir.
 3. Yeniden yapılanma sürecinde Kürtlere de ülkedeki güç ve nüfusları oranında doğru bir temsil hakkı tanınmalıdır.
2. Kürtlere yönelik daha kapsamlı bir dile geliştirmeli, Suriyeli Kürtlerin diğer muhaliflerle ilişki geliştirmesine özellikle yardımcı olmalıdır.

Türkiye'ye Yönelik Öneriler

1. Suriye'deki Kürt Sorunu'nda resmin bütününe odaklanmalı, meseleyi sadece PKK
3. Kürt hareketler ile Türkiye arasında ortak noktaların bulunduğu ısrarla altını çizmeli ve işbirliği olanaklarını geliştirmelidir.

Söyleşiler

1. Kürtçe adı Partiya Azadî ya Kurdî li Sûriyê olan ve kısaca Azadi olarak bilinen Suriye Kürt Özgürlük Partisi'nin Genel Sekreteri Mustafa Cuma ile Görüşme

ORSAM: Kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

MUSTAFA CUMA: Adım Mustafa Cuma. Suriye Kürt Azadi Partisi'nin Genel Sekreteri'yim.

ORSAM: Suriye'deki mevcut durumu genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz ve bu süreç Kürtler için ne anlam ifade etmektedir?

MUSTAFA CUMA: Ülkemiz büyük bir tehlikeye altındadır. Gelecek halen belirsizdir. Ülkede büyük bir savaş ve yıkım söz konusudur. Beşar Esad, ülkeye barış gelmesi adına yapması gereken iktidardan vazgeçmek konusunda hiçbir adım atmamaktadır. Tüm Doğu ülkelerinde otoriter bir iktidar anlayışı hakimdir. İktidara gelen her yönetici, kral koltuğunu bir şekilde korumayı düşünmektedir. Halkları da köleleri olarak görmektedir. Bu tarz anlayış iktidarı bırakmamayı, sonuna kadar savaşmayı ve insanları öldürmeyi beraberinde getirmektedir. Suriye'de İsrail'e karşı savaşmak adı altında ordular oluşturmuş ve silahlar alınmıştır ancak bu silahların hepsi İsrail'e karşı değil kendi halkına karşı kullanılmıştır. Dolayısıyla Suriye'deki sorunun nasıl çözüleceği tam bir soru işaretidir. Suriye'nin stratejik önemi de sorunu karmaşıklaştırmakta ve uluslararası boyutu öne çıkarmaktadır. Suriye konusunda mücadele eden tüm aktörler soruna kendi çıkarları penceresinden yaklaşmaktadır. Suriye sorunun çözümü için iki yol vardır. Birincisi iç çözümdür ki bu Özgür Suriye Ordusu üzerinden gerçekleşecektir. İkincisi ise uluslararası bir çözümdür. Eğer Beşar Esad insanları öldürmeye son verirse bu Suriye sorununun çözümü için en iyi yol olacaktır. Eğer bu olmayacaksa sonuçta bir

uluslararası müdahale olacaktır. Bu karar BM Güvenlik Konseyi veya NATO tarafından alınacaktır. Beşar Esad'ın demokratik ve çok partili bir siyasal yaşamı hayata geçirmesi ve halkın isteklerine uyması sorunun çözümü için en iyi yoldur. Suriye'nin geleceği adem-i merkezî bir yapıdadır. Çünkü Suriye'de çok farklı toplumsal gruplar yer almaktadır. İki temel ulus yer almaktadır ki bunlar Araplar ve Kürtlerdir. Bunun dışında bazı azınlıklar yer almaktadır ki bunlar da Türkmenler, Çerkezler, Keldaniler, Süryaniler gibi gruplardır. Bir de mezhepsel gruplar vardır. Aleviler, Dürziler, Şiiler, İsmaililer, Hırsitiyanlar bu gruplar arasındadır. Bu nedenle Suriye'de çok partili ve demokratik bir yapı olmalıdır.

ORSAM: Türkiye'nin Suriye politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

MUSTAFA CUMA: Biz Suriye'de Türkiye'ye dostumuz olarak bakıyoruz. Kürtler olarak da Türkiye'nin Kürtlerin dostu olması gerektiğini savunuyoruz ki bu şu anda ne yazık ki geçerli değildir. Kürtler Ortadoğu'nun en önemli unsurlarındandır. Kürtler dört ayrı ülkede yaşamaktadır. Bunlar içinde en büyüğü Türkiye'dedir. Yakın zaman önce Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile Erbil'de görüşüldü. Çok derin siyasi görüşleri vardır. Bu düşüncelerin AK Parti ve Türkiye'nin görüşleri olmasını arzuluyoruz. Kürt meselesi bölgenin en önemli meselesidir. Türkiye de bölgenin büyük gücü olarak bölgede barış içinde yaşamak için Kürt sorununu barışçı biçimde çözmesi gerekmektedir. Kürt sorununun çözümü olmadan bölgede gelecek olmayacaktır. Son birkaç yılda Türkiye'nin Kürtlere yaklaşımında olumlu değişimler söz konusudur. Bu tüm bölgenin, Türk, Arap, Fars tüm grupların geleceği için olumludur. Türkiye'nin büyük güç olarak Suriye konusunda inisiyatif alması ve öncü olması gerektiğini düşünüyoruz. Türkiye Suriye'de Kürt arzularına karşı durmamalıdır. Türkiye'nin temel çıkarı Kürtlerle birlikte olmak, onları desteklemektir.

ORSAM: Suriye muhalefeti ile Kürt muhalefeti arasındaki ilişkiler konusunda ne söyleyebilirsiniz?

MUSTAFA CUMA: Suriye muhalefesinde çok farklı gruplar yer almaktadır. Bu gruplar arasında bir uzlaşma olmalıdır. Her bir Suriyeli muhalif grup belli bir ülke ya da gruba bağlılık-yakınlık duyduğu için Suriye sorununun çözümünde tüm bu aktörlerin çıkarı ve isteklerinin dikkate alınması gerekmektedir. Herkesin isteğinin yerine geldiği bir uzlaşma gerekmektedir. Abdülbasit Sayda tarafından liderlik edilen Suriye Ulusal Konseyi de farklı grupların farklı bakışı nedeniyle sorun yaşamaktadır. Biz Beşar Esad'ın iktidardan uzaklaşması gerektiğine inanıyoruz. Tüm muhalif partilerin de demokratik ve çok partili bir devlet kurma noktasında bir araya gelmesi gerektiğini düşünüyoruz. Yakın zaman önce tüm gruplar arasında bir toplantı gerçekleştirildi. Suriye Ulusal Konseyi ve Kürt Ulusal Konseyi bir araya geldi. Ardından Arap Ligi Genel Sekreteri ile de bir araya gelindi. Taraflar arasındaki ilişkinin yeniden belirlenmesi ve bazı noktalar üzerinde uzlaşılması konusunda anlaşıldı. Eğer bu iki yapı arasında bir uzlaşma sağlanabilirse bu Suriye muhalefetinin bütünlüğünün sağlanması açısından önemli bir adım olacaktır. Bu olursa muhalefet tek el olacak ve uluslararası aktörler de Suriye muhalefeti üzerinde mutabık kalacaktır. Bu durumda Suriye sorununun çözümünde önemli bir yol alınabilir.

ORSAM: Partiniz hakkında bilgi verebilir misiniz?

MUSTAFA CUMA: Partimiz ilk olarak 1957 yılında kurulmuştur. Adı o zaman Suriye Kürdistan Demokratik Partisi (SKDP) idi. Bir yıl sonra Kürdistan ifadesi Kürt olarak değiştirildi. Bu durum 1970 yılındaki kongreye kadar devam etmiştir. Ardından üç parçaya bölünmüştür. Biz adımızı koruduk ve sadece "Solcular" adını ekledik. Bu 1980 yılına kadar devam etti.

1980 yılında adımızın değiştiği bir kongre oldu ve partinin adı "Kürt Halkın Birliği" oldu. Lideri de Salah Bedrettin idi. Bu Salah Bedrettin'in istifa ettiği ve benim Genel Sekreter olduğum 2001 yılına kadar devam etti. 2005 yılına kadar da "Kürt Halkın Birliği" adını koruduk. Bu tarihten itibaren Kürt Halkın Birliği ve Kürt Sol Partisi birleşerek bugünkü "Azadi" partisini kurmuş oldu. Bu adı da halen koruyoruz.

ORSAM: Suriye'nin geleceği için en iyi modelin adem-i merkezîyetçi ir yapı olduğunu belirttiniz Bunu biraz açabilir misiniz?

MUSTAFA CUMA: Birçok grubun birlikte yaşadığı toplumlarda adem-i merkezîyetçi bir yapı olmalıdır. Suriye'de de birçok etnik ve mezhepsel gruplar bir arada yaşamaktadır. Suriye'de barış içinde bir arada yaşanması için böyle bir modelin gelmesi gerekmektedir. Her bir grubun kendi haklarına kavuşması gerekmektedir. Irak'ta olduğu gibi olmalıdır ve gelecekte İran ve Türkiye'de de adem-i merkezîyetçi bir yapı olması gerekmektedir. Her grup kendi haklarına sahip olmalıdır. Birbiri ile savaşmak yerine birlikte barış içinde yaşanmalıdır.

ORSAM: Adem-i merkezîyetçilik federalizmden farklı mıdır?

MUSTAFA CUMA: Hayır, benzer şeylerdir ve bu doğru çözüm yoludur.

ORSAM: Partiniz Suriye'de Kürtler için bir federal bölge oluşturulmasını savunmakta mıdır?

MUSTAFA CUMA: Evet, savunuyoruz ve bunun Suriye'nin geleceği için en uygunu olduğunu düşünüyoruz.

**ORSAM: Bu federal bölgenin yapısı hakkında biraz bilgi verebilir misiniz, bu bölge ne-
releri kapsayacaktır?**

MUSTAFA CUMA: Temel olarak üç vilayeti kapsayacaktır. Halep, Haseke ve Rakka. Suriye'de Kürt bölgesi 22 bin kilometre karedir. Bu da Lübnan'ın iki katı büyüklüğüne denk düşmektedir. Suriye'de 4 milyona yakın Kürt yaşamaktadır. Son yüzyılda bir Araplaştırma politikası uygulandı. İnsanlar yerlerinden edil-

di. İdlib'te, Lazkiye'de bu yapıldı. Kürt olan ancak Araplaştırma nedeni ile dilini unutanlar söz konusudur. Halep'in kuzeyi bir Kürt bölgesi idi ancak Araplaştırma politikaları nedeniyle buralar Araplaşmış durumdadır.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

2. Irak Kürt Bölgesel Hükümeti Bakan Yardımcısı, Kürt Bölgesel Hükümetinin Suriye Kürtleri Dosyasını Yürüten Yetkili Dr. Hamit Ahmet Derbendi ile Görüşme

ORSAM: Genel olarak Bölgesel Hükümetin Suriye olaylarına bakışı ve Suriye Kürtleri konusunda izlediği politika hakkında bilgi verebilir misiniz?

HAMİT AHMET: Kürdistan hükümetinin Suriye konusundaki siyaseti son derece açıktır. Şu anda Suriye’de bir ayaklanma hareketi söz konusudur. Suriye halkı değişim istemektedir. Kürt olsun Arap olsun ya da diğer grupların hepsi bu değişimi istemektedir. Biz de Suriye halkı ile beraberiz. Suriye Kürtleri konusunda ise, Kürtler Suriye’de iktidarın baskısı altındaydı. On binlerce kişinin vatandaşlık hakkı dahi bulunmamaktaydı. Birçok Kürt köyleri ve Kürt halkının yaşadığı yerleşim yerleri boşaltılıp buralara Araplar yerleştirilmişti. Daha yakın zaman öncesine kadar da Kürtler tapu sahibi olamıyordu. Bütün bu baskılar tabii tüm Suriye halkı üzerindeydi ancak özellikle Kürtler üzerinde baskı söz konusuydu. Şu anda bütün bu topluluklar haklarını talep etmektedir. Suriye ülkesi, birliği çerçevesinde haklarını almak istiyor. Biz de Kürdistan hükümeti olarak bu hakların alınması yolunda halkı, Suriyeli Kürtleri destekliyoruz ve onlarla beraber hareket ediyoruz.

ORSAM: Suriye’de ayaklanma başladığı dönemde Kürtler daha temkinli hareket ediyordu. Ancak Ekim 2011 ayından itibaren daha farklı bir tavır içine girmeye başladılar. Temkinli duruştan bu aktif pozisyona geçişin nedeni sizce nedir, bu ara dönemde ne oldu da Kürtler tavır değişikliğine gitti?

HAMİT AHMET: Başlangıçta bir iki parti dışında herkes bu değişim hareketinin içinde yer aldı. Suriye muhalefetine içinde yer aldılar. Fakat muhalefet ile ilişkileri iyi değildi. Bun-

da Suriye muhalefetine kim olduğunun belli olmaması etkili olmuştu. Suriye muhalefetine kim olduğu belli olmadığı için Kürtler arasında da kaygılar vardı. Bu korkuları da anlamak gerekmektedir, son derece normal bir durum. Kürtler gelecek Suriye hükümetinde nasıl haklara sahip olacaklarını merak ediyordu. Suriye Ulusal Konseyi ile ilişkileri vardı. Şu anda da aralarında iyi bir iletişim söz konusudur. Aralarında yakın zamanda bir anlaşma olması ihtimali söz konusudur.

ORSAM: Taraflar arasındaki anlaşmanın zemini ne olacaktır. Daha önce birlikte hareket etmeyi engelleyen sorunlar neydi ve şimdi bu sorunlar nasıl aşıldı?

HAMİT AHMET: Esasen Kürt Ulusal Konseyi önceden de birlikte hareket etmeyi düşünüyordu. Ancak Suriyeli Kürt partileri hangi haklara sahip olacaklarını merak ediyor. Suriye Ulusal Konseyi’nin daha önce Kürtlere karşı belli bir stratejisi yoktu. Büyük bir çoğunluğu Suriye’deki Kürtler hakkında bilgiye dahi sahip değildi.

Şimdi aralarında bir Cephe’nin oluşturulması gündemde ve bu oluşacak. Bu durum Kürt Ulusal Konseyi’nin Suriye Ulusal Konseyi bünyesine katılacağı anlamına gelmiyor. Kürt Ulusal Konseyi 16 partiden oluşuyor. Taraflar arasında yürütülen 4-5 görüşmenin neticesinde bu Cephe’nin oluşturulmasına karar verildi. Kürt Ulusal Konseyi dışındaki Suriyeli Kürt partilerin farklı görüşleri olabilir ancak onlar da isterse bu Cephe’ye katılabilirler. Ancak bu birleşimde taraflar ayrı olarak varlığını sürdürecektir. Suriye Ulusal Konseyi kendisi kalacak ve Kürt Ulusal Konseyi de ayrı olarak faaliyetlerine devam edecektir. Ancak aralarında ortak bir Cephe oluşturulacaktır.

ORSAM: Kürt Ulusal Konseyi ile Suriye Ulusal Konseyi arasındaki sorun ne zaman ve nasıl aşıldı?

HAMİT AHMET: Biz Kürdistan Hükümeti olarak onlara sadece destek veriyoruz, yardım ediyoruz. Ancak onlara herhangi bir baskıda bulunmuyoruz. Bildiğim kadarıyla taraflar arasında herhangi bir sorun, aşılammış bir engel bulunmamaktadır. Şu anda Suriye Cumhuriyeti adı üzerinde tartışılıyor.

ORSAM: Esad rejiminin Kürt nüfusun yaşadığı bölgelerden çekilmesi ile Kürtler kendi bölgelerini kontrol etmeye başladı. Özgür Suriye Ordusu bu duruma sert tepki göstererek Kürtleri tehdit etti. Biliyoruz ki Özgür Suriye Ordusu, Suriye Ulusal Konseyi ile ilişki içinde olan bir başka muhalif yapı. Suriye Ulusal Konseyi ile Kürt Ulusal Konseyi bir Cephe oluşturma konusunda anlaşırken Özgür Suriye Ordusu'nun Kürtleri tehdit etmesinin bir çelişki oluşturduğunu düşünmüyor musunuz?

HAMİT AHMET: Kürtler ve Özgür Suriye Ordusu arasında doğrudan bir sorun yaşadığımı ben düşünmüyorum. Ayrıca Özgür Suriye Ordusu tam olarak kimdir bunu da açmak gerekmektedir. Şu anda Suriye'de tam bir kaos ortamı söz konusudur. Her şehirde 20-30 kişilik silahlı gruplar rejime karşı savaşmaktadır. Şu ana kadar Özgür Suriye Ordusu hiçbir şehirde örgütlü olarak varlık gösterememiştir. Dolayısıyla Özgür Suriye Ordusu içinden bir grup ya da liderin Kürtlere karşı açıklamaları tüm Özgür Suriye Ordusu'nu bağlamaz çünkü dediğim gibi ortada örgütlü bir yapı söz konusu değildir. Şu ana kadar bize de Özgür Suriye Ordusu'nun Kürtlere karşı olduğuna dair hiçbir bilgi gelmemiştir. Yani sonuç olarak Kürt Ulusal Konseyi ve Özgür Suriye Ordusu arasında da sorun olmadığını söyleyebiliriz.

ORSAM: Özgür Suriye Ordusu'nun bu kadar dağınık olduğunu düşünüyorsanız Esad rejiminin bu denli sarsacak ve hatta yıkacak güce nasıl ulaştığını düşünüyorsunuz?

HAMİT AHMET: Ben Özgür Suriye Ordusu'nun zayıf olduğunu ifade etmeye çalışmadım sadece dağınık bir yapıları olduğunu ve bir grubun tüm Özgür Suriye Ordusu'nu temsil edemeyeceğini söylemeye çalıştım.

ORSAM: Kürt Ulusal Konseyi ile birçok Suriye Kürt partisi tek çatı altında toplandı. PYD'nin başını çektiği yapı ile başlangıçta rekabet içinde bir görüntü vardı. Ancak daha sonra gerçekleşen toplantılarla aralarında bir ortaklık oluştu. Bu ortaklık neticesinde Kürtler kendi bölgelerini kendileri yönetsin ve her iki grup birlikte hareket etsin denildi. Ancak Suriye yönetiminin Kürt bölgelerinden çekilmesinden sonra PYD'nin tek başına bu bölgelerde kontrolü ele geçirdiği görülüyor. Öncelikle bu doğru mudur ve doğru ise bu konuda sizin bakış açınız nedir?

HAMİT AHMET: Öncelikle izin verirseniz bu iki grup neden bir araya geldi onu anlatayım. Başlangıçta iki grup arasında problemler vardı. Ulaşılan ittifak hem bölgede hem de aralarındaki sorunları ortadan kaldırmak içindi. Bölgenin huzura kavuşması bütün tarafların lehineydi. Suriye muhalefetinin de lehine, komşu ülkelerinde lehine ve tabii ki Kürtlerin lehinedir. Aralarındaki ittifak 2-3 ay önce gerçekleşti. Şu anda aralarında bazı problemlerin olduğuna dair haberler geliyor. Aralarındaki ittifaka göre aralarında sorun olsa da bu sorunları ortadan kaldırmak için beraber çalışmaları gerekmektedir. Komisyonlar kurdular. Umarız Erbil Antlaşması çerçevesinde her iki taraf birlikte hareket eder. Bizim Kürdistan Hükümeti olarak bu konudaki duruşumuz sadece yardımcı olmaktır. Tabii ki onlar kendi çıkarlarını ve stratejilerini daha iyi bilirler. Biz sadece yardımcı olmaya çalışıyoruz.

ORSAM: PKK ile PYD'nin esasında aynı örgüt oldukları hep dile getiriliyor. Size göre de PKK ve PYD aynı şeyler mi?

HAMİT AHMET: Esasında hem aynı şeylerdir hem de aynı örgüt değıllerdir. Türkiye’de dahi bazı siyasal partiler için bu tarz ifadeler kullanılmaktadır. Bu siyasal partiler için PKK ile aynı şey ifadesi kullanılmaktadır. Ancak bu siyasal partiler Türk hükümeti ile ilişki içinde dir, bu parti Parlamentoda siyasi faaliyetlerini sürdürmektedir. PYD ise bize göre tamamen Suriye Kürtlerinden oluşan bir harekettir. Ancak PYD’nin PKK’ya sempati duyduğunu, ideolojik yakınlık duyduklarını zaten kendileri de ifade etmektedir. Birçok konuda PKK ve PYD ortak görüşe sahiptir. Örneğin Suriye Kürtleri sorununun nasıl çözüleceğine ilişkin paralel düşünceler vardır. Diğer taraftan PYD yetkilileri defalarca PKK ile doğrudan ilişkileri olmadığını sadece Suriye Kürtleri konusunda aynı düşünceleri paylaştıklarını dile getirdiler. Türkiye’ye karşı tehdit oluşturmadıklarını ifade ettiler. Sayın Davutoğlu Erbil’de Suriye Kürt partileri ile bir araya geldiği zaman PYD’nin de bu toplantıya katılması istendi. Çünkü Suriye Kürtleri ve Kürt Ulusal Konseyi de komşuları ile iyi ilişki içinde olmak istemektedir ve PYD’nin de dışlanmaması gerektiğini düşündüler. Şu anda Türkiye’nin bir stratejisi olduğu görülmektedir. Geleceği iyi görebildiklerini düşünüyorum. Türkiye ve Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi arasında iyi ilişkiler söz konusudur. İki taraf arasındaki yakınlaşmanın Suriye Kürtleri konusunda da olumlu etkileri olmaktadır.

ORSAM: Bu sürecin devam etmesi durumunda PYD’nin tüm Kürt bölgelerini tek başına kontrol etmesi gibi bir sonuç ortaya da çıkabilir. PYD anlaşma hükümlerine uymaz ve Kürt bölgelerini tek başına kontrol etmeyi sürdürürse Bölgesel Hükümet olarak buna sizin tepkiniz nasıl olacaktır?

HAMİT AHMET: Bu yorum doğru olsa bile bizim düşüncelerimizi olumlu sonuca odakla-

mamız gerekmektedir. Tabi ki bunu sadece fikri düzeyde düşünüp ummaktan bahsetmiyorum. Pratikte de bu olumlu sonuç için çalışılması gerekmektedir. Biz umut ediyoruz ki her şey iyi olacak ve PYD silahlı gücünü kullanıp Suriye Kürt bölgelerinde iktidarı elinde tutmaya çalışmayacaktır. Biz böyle umuyoruz. Onlar da bunun böyle olmayacağını defalarca söylediler. Böyle bir şeye kalkılırsa dahi bunun başarılı olmayacağını düşünüyorum. Diğer gruplarla da beraber hareket etmeleri gerekmektedir. Bunun dışında bir seçeneği hayata geçirirlerse kendi halklarına zarar vereceklerdir. Bizim tavrımız çok açık ve nettir. Biz bu bölgede huzurun hakim olmasını istiyoruz. Bugünkü dünya kendini zorla ve güçle kabul ettirme dünyası değildir. Zorla hiç kimse kendi doğrularını dayatamaz. PYD’nin kendisi dahi böyle bir fikre sahip değildir zaten. İki grup arasında belli bir zemin üzerinde ittifak gerçekleşmiş durumdadır.

ORSAM: Son olarak Türkiye’nin Suriye Kürtleri konusundaki yaklaşımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

HAMİT AHMET: Türkiye’nin Suriye Kürtleri konusunda son dönemdeki yaklaşımlarından çok memnun olduğumuzu söylememiz gerekir. Türkiye farklı durumlarda nasıl davranılacağına ilişkin olarak büyük bir tecrübeye sahiptir. Bölgenin ve ortamın huzura kavuşması için şiddet dışındaki araçların öne çıkması, diyalogun oluşması gerekmektedir ve biz de böyle olmasını temenni ediyoruz. Dışişleri Bakanı Davutoğlu’nun açıklamaları da bu yöndedir. Suriye halkı neye karar verirse biz ona uyarız. Türkiye ile Suriye Kürtleri konusunda ortak hareket etmiyoruz ancak bu konuda yakın bir diyalogun olduğunu söyleyebilirim.

ORSAM: Teşekkür ediyoruz.

3. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Adli Memuru (Legal Officer) Nadjia Hafsa ile Görüşme

ORSAM: Kürt kökenli Suriyeli mültecilerin yerleştirildiği Dohuk'taki Dumiz kampı hakkında genel olarak bilgi verebilir misiniz?

NADJIA HAFSA: Bu kamp 29 Nisan'da açılmıştır. 3 Eylül 2012 itibarıyla 14,410 Suriyeli mülteci bu kampta yaşamaktadır. Kamptakilerin tamamı Kürt kökenlidir. Irak Bölgesel Hükümeti Suriyeli mültecilere ilişkin olarak “açık kapı” politikası uygulamaktadır. Bu kamp ile sadece UNHCR değil WFP, UNICEF, WHO, IOM gibi uluslararası örgütler, Kürt hükümeti İçişleri Bakanlığı ve yerel otoriteler de ilgilenmektedir. Kampların masrafları UNHCR tarafından finanse edilmektedir. Su ve elektrik ise Kürt Bölgesel Hükümeti tarafından sağlanmaktadır. Dumiz kampının korumasını Asayış yapmaktadır.

Kamptaki Suriyeli Kürtlerin geldikleri vilayetlere göre dağılımı ise şu şekildedir: %72 Haseke, %10 Dara, % 7 Şam, %7 Halep ve %%4 diğer vilayetler. Haseke'den gelenlerin önemli bir kısmı Kamışlı'dan gelmektedir. Son dönemde Şam ve Halep'ten gelenlerin sayısında artış gözlenmektedir. Bu arada Şam'ın merkezinden ziyade kırsalında yaşayanlar gelmektedir. Şam ve Halep'ten gelenlerin göç nedeni ülkedeki ekonomik durumun kötüleşmesidir. Bunun dışında tabi ki genel olarak şiddet ortamından kaçmak için Irak'a geliyorlar. Şu anda kampta kayıtlı 14,410 mülteci kayıtlı ancak bunun sadece 3,166 tanesi kampta yaşamaktadır. Kalan 10,000'in üzerindeki mülteci Dohuk merkezde, şehrin içinde yaşamaktadır. Bu insanlar şehirde iş arıyorlar, çalışıyorlar.

ORSAM: Dumiz dışında Anbar vilayetinde de bir kamp açıldığını biliyoruz. Bu kamp hakkında neler söyleyebilirsiniz?

NADJIA HAFSA: Anbar'da El Kaim kampını açtık. Bu bölgede yani Suriye'deki Deyr ez Zor Vilayetinin karşısında kalan bölgede sınırlar 23 Temmuz 2012 tarihinde açıldı. 3 Eylül 2012 tarihi itibarıyla bu kamptaki mülteci sayısı da 4,000'e yaklaşmış durumdadır. Henüz kamplar yeterli olmadığı için mültecilerin bazıları okullarda kalmaktadır. Halen sınırda Irak'a geçmek için bekleyen mülteciler bulunmaktadır. Kamp kapasitesi aşılmış durumdadır. Bu kampa gelenlerin büyük çoğunluğu Deyr ez Zor'dan gelmektedir ve Arap kökenlidir.

ORSAM: Türkiye, Lübnan ve Ürdün sınırlarında Suriye ordusunun düzenlediği askeri operasyonlarda olayların Suriye sınırları dışına taşıdığı durumlar yaşandı. Irak'taki bu kampların olduğu bölgelerde herhangi bir sınır ihlali ya da muhalifler ile Suriye güvenlik güçleri arasında çatışma yaşandı mı?

NADJIA HAFSA: UNHCR'ın kurallarına göre mülteci kampları sınırdan 50 kilometre içerde olmak zorundadır. Türkiye'deki durum tamamen farklıdır. Türkiye kampları UNHCR'ya devretmemiş ve kendisi bu kamplar ile ilgilenmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de kamplar hemen sınırın yakınında bulunabilmektedir. Ancak bizim kurallarımıza göre 50 kilometre içerde olmaları gerektiği için doğrudan kampları etkileyen bir çatışma yaşanmadı. Örneğin Dumiz kampı sınırdan 70 kilometre içerdedir. Bunun dışında diğer sınır ülkelerinde olduğu gibi Irak sınırında çok fazla çatışma olmadı. Sadece yakın zaman önce Musul'dan Irak'a girmeye çalışanlara Irak ordusu ateş açtı ve bazı kayıplar oldu. Anbar sınırında ise çatışma olmadı.

ORSAM: Türkiye'deki örnekte Suriyeli mültecilerin yerleştiği bölgelerde yaşayan yerel halk ile Suriyeli mülteciler arasında bazı sorunlar yaşanmıştır. Burada Suriyeli mülteciler ile yerel halk arasında herhangi bir sorun yaşandı mı, yerel halk Suriyeli mültecilere nasıl bakmaktadır?

NADJIA HAFSA: Burada yerel halk ile Suriyeli mülteciler arasında herhangi bir sorun yaşanmamaktadır. Çünkü buradaki durum biraz farklıdır. Yerel halk ile Suriyeli mülteciler arasında Kürtlük bağı söz konusudur. Dohuk'a yerleşenlerin tamamı Kürt kökenli olduğu için Dohuk halkı bu kişileri misafirleri olarak görüyor ve aralarında herhangi bir sorun yaşanmıyor. Şimdiye kadar hiçbir çatışma, gerginlik, olay yaşanmadı. Ancak mültecilerin hiçbir etkisi olmadığını söylemek mümkün değil. Örneğin Dohuk'ta ev kiralari yükselmiş durumdadır. İş fırsatları azalmaktadır. Bu durum belki zamanla sorun yaratabilir.

ORSAM: Eylül 2012 itibarıyla Suriyeli mültecilerin geliş ve geri dönüş eğilimi hakkında neler söyleyebilirsiniz?

NADJIA HAFSA: Daha önceleri haftada ortalama 500 mülteci geliyordu. Sonraki süreçte Esad yönetimi Kürt bölgelerinden çekilip kontrol Kürtlere geçince geri dönüşlerin arttığı bir süreç yaşandı. Ancak şu an itibarıyla gelen mülteci sayısı ilk dönemdeki sayıları da aşmış durumdadır. Yani ilk aşamada artarak başlayan sonra düşen ve şu an itibarıyla hızla yükselen bir eğilimden bahsedebiliriz. Bu eğilimi ise şu şekilde açıklıyoruz. İlk dönemde daha çok yalnız, fakir ve olaylara karışan Kürt gençleri göç ediyordu. Askerler ve silahlı gençler göç ediyordu. Bu nedenle tek başlarına geliyorlardı. Dolayısıyla ilk dönemde haftada ortalama 500 mülteci akını söz konusuydu. İkinci dönemde gelen sayıda ani bir azalma hatta geri dönüşler yaşandı. Bunun nedeni Suriye'deki Kürt bölgelerinin kontrolünün Kürtlere geçmesiydi. Şimdi üçüncü aşamadayız ve gelen Kürt kökenli mültecilerin sayısı haftalık ortalama olarak ilk dönemden fazla rakamlara ulaşmış durumdadır. Bu üçüncü dönemin açıklaması ise artık kötüleşen ekonomik durum nedeniyle ailelerin göç etmeye başlamasıdır. Artık güvenlik gerekçesi ile bireyler değil daha çok ekonomik durumun kötüleşmesi nedeniyle geniş aile akını söz konusudur. Bu nedenle gelen mülteci sayısında

hızlı bir artış söz konusudur. Örneğin ilk başta gelen Kürt kökenlilerin büyük çoğunluğu Haseke bölgesinden geliyordu. Ancak şimdi büyük çoğunluk Şam ve Halep'ten gelmektedir. Bu da tamamen ekonominin kötüleşmesi ile ilgilidir. Örneğin son iki günde Dohuk'a 3,000 civarında Suriyeli Kürt mülteci gelmiştir.

ORSAM: Bölge Başkanı Barzani yakın zaman önce Suriyeli Kürt gençlere askeri eğitim verildiğini açıkladı. Dumiz kampı dışında askerden kaçmış ya da yalnız Suriyeli Kürt gençlerin yerleştirildiği ve askeri eğitim verildiği kamplar hakkında neler söyleyebilirsiniz?

NADJIA HAFSA: Birleşmiş Milletler yetkisi altında olmayan üç kamp daha bulunmaktadır. Bunlar Süleymaniye'de Selam, Erbil'de Zeytuna ve Dohuk'ta Şihan kamplarıdır. Bu kampların her birinde yaklaşık 1000 civarında kişi kalmaktaydı ancak bu sayı şu anda her birinde yaklaşık 600 olarak toplamda 1,200 mülteci civarındadır. Ancak bu kamplar ifade ettiğim gibi BM yetkisi altında değildir.

ORSAM: Askeri kamplara geçiş süreci için biraz bilgi verebilir misiniz? Bu kamplara kimler, nasıl alınmaktadır?

NADJIA HAFSA: Suriyeli Kürt mülteciler Dohuk'taki kampa geldiklerinde aileler ve yalnız gelenler şeklinde ayrılıyorlar. Yalnız gelmiş, genç ve genellikle fakir bu gençler kampta ayrı bir bölüme alınmaktadır. Ayrıca asker kökenliler de ayrı bölüme alınmaktadır. Kürt Bölgesel Hükümeti'nden yetkililer gelerek bu yalnız bireylere askeri kamplara katılmak isteyip istemediklerini sormaktadır. İsteyen gençler bu kamplara katılmak üzere Dumiz kampından ayrılmaktadır. Şu anda örneğin kampta 580 aile vardır ki bu da 2,540 bireye tekabül etmektedir. Buna karşılık 460 yalnız birey yaşamaktadır. Teklif de bu yalnız kişilere yapılmaktadır. Gelenlerin sayısı da her geçen gün artmaktadır.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

4. Kürtçe adı Partiya Azadî ya Kurdî li Sûriyê olan ve kısaca Azadi olarak bilinen Suriye Kürt Özgürlük Partisi'nin Kuzey Irak Temsilcisi Mahmut Ahmet Arabo ile Görüşme

ORSAM: Öncelikle kendinizi kısaca tanıtabilir misiniz?

MAHMOUD ARABO: Adım Mahmut Ahmet Arabo. Bulgaristan Sofya Üniversitesi Siyaset Bilimi dalında doktoram var. 1991 yılında tamamladım. 2005 tarihinden itibaren Erbil'de Selahattin Üniversitesi'nde Siyaset Fakültesi'nde öğretim üyeliği görevini sürdürüyorum. İnsan hakları, uluslararası örgütler ve sivil toplum dersleri veriyorum. Ayrıca Suriye'deki Kürt Azadi Partisi'nin Yönetim Kurulu Üyesi'yim.

ORSAM: Bir siyaset bilimci olarak Suriye'deki gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

MAHMOUD ARABO: Suriye'deki durum gün be gün daha kötüye gidiyor. Suriye bir uçuruma doğru sürükleniyor. Şu an ülkede bir mezhep savaşı yaşanmaktadır. Süreç bölünmeye doğru gidiyor. Öte yandan insani durum da içler acısı haldedir. Ülkedeki alt yapı tamamen yok edilmek üzere. Ordu ve güvenlik müesseselerinin hepsi çökecektir. Ziraat ve sanayi işleri tamamen durmuş durumda. Meçhule doğru sürükleniyoruz.

ORSAM: Suriye'deki Kürtlerin bu gelişmeler karşısındaki tutumu nedir?

MAHMOUD ARABO: Suriye'deki 16 Kürt partisi Suriye Kürt Ulusal Meclisi'ni oluşturdu. Şu anda bulunduğumuz yer de Suriye Kürt Ulusal Meclisi'nin Irak Kürdistanı'ndaki ofisidir. Biz rejimin çökeceğinden eminiz. Suriye'deki durum devletin çökmesine doğru gidiyor. Suriye Kürtleri çifte baskı altında yaşamaya çalışan

bir halktır. Suriye'de çözülmeyen sorunlardan birisi sadece Kürt sorunu değil. Aleviler, Dürziler, Hıristiyanlar, Şiiler, İsmaililer ve Kürtlerle ilgili başka meseleler de var. Bunlar Suriye'nin %45'ini oluşturuyor. Bunun yanı sıra ülkede Türkmenler, Çerkezler ve başka milletler de var ve tüm bu milletler haklarından yoksun şekilde, baskı ve zulüm altında yaşıyorlar. Bütün halkların ve mezheplerin kendi akıbetlerini kendilerinin, birleşik bir Suriye içerisinde belirleme hakları olmalı. Biz de Kürtler olarak kendi kaderimizi tayin etme hakkımız olmasını istedik. Daha doğrusu iç kaderi belirleme hakkı istedik, lakin ülke şimdiki sınırlarında kalsın istiyoruz. Ülkenin içerisinde konfederasyon, özerklik altında kendi kaderimizi tayin etmek istiyoruz. Suriye muhalefeti bunu kabullenmekte zorlandı fakat biz bunu kolaylaştırdık. Suriye'deki Kürt sorununun demokratik ve adil bir şekilde çözümü, Kürt milletinin kendi tarihi topraklarında siyasi âdem-i merkezietçi bir yapı ile sağlanabilir. Çözüm için fikir veya slogan dile getirmek için acele etmemek lazım. Bakalım Sünniler ve Aleviler birbirlerine ne yapacaklar? Suriye'nin gelecekteki şeklini Aleviler belirleyecek.

ORSAM: Nasıl?

MAHMOUD ARABO: Silah, para, finans ve güç onların elinde. Bu ülkeyi de 40 yıldır yönetiyorlar. Alevi devleti için gereken altyapıyı da sağladılar ve bölgede kendi ülkelerinin sınırlarını çizmiş durumdalar. Rusya'dan destek alıyorlar. Aleviler bir ülke oluşturmaya doğru gidiyorlar çünkü Sünnilerin saldırısına maruz kalmak istemeyeceklerdir. Bu saldırı da kesin bir şeydir. Suriye'nin yarısını öldürmek zorunda kalsalar da Aleviler teslim olmaya boyun eğmezler. Kontrol dışındaki her bölgeyi yok etmeye hazırlar ve bunu da yapmaktalar. Çünkü arkalarında kendilerine karşı direnecek bir ülke olmasını istemiyorlar. Devletin de şekli belli olmaya başladı çünkü Hıristiyan, Dürzi ve Kürtlerle savaşmıyorlar. Savaşları sadece Sünnilerle.

ORSAM: Suriye'deki Kürt partilerin genel olarak stratejileri nedir bu konuda?

MAHMOUD ARABO: Açık bir şekilde belirtmeseler de Irak'taki gibi adem-i merkezîyetçi bir federasyon istiyorlar.

ORSAM: Suriye Kürt Ulusal Konseyi'nin oluşturan tüm Kürt partileri bu stratejiyi paylaşıyor mu?

MAHMOUD ARABO: Partilerin çok büyük bir kısmı bu fikre katılıyor ancak birkaç partinin stratejisi farklı yönde. Öte yandan partilerin yanı sıra tüm halk da bu stratejiyi destekliyor. Tekrar Arapların kontrolü altında yaşamayı kabullenmemiz imkânsız. 70 yıldır hayatımızı perişan ettiler. Bugüne kadar pasaport sahibi olamadım.

ORSAM: Alevi devletinin kurulması olasılığında Kürtler Sünnilerle beraber yaşamayı tercih ederler mi?

MAHMOUD ARABO: Suriye bölünürse biz de Suriye'den ayrılırız. Suriye'nin bölünmesi ne bizim, ne Alevilerin ne de Sünnilerin elinde. Uluslararası bir siyasetin sonucu olacak.

ORSAM: Yakın zamanda Erbil'de PYD ve Kürt Ulusal Konseyi'nin arasında bir anlaşma olmuştu. Bu anlaşmadan sonra bazı Kürt bölgelerinde silahlı Kürt grupları kontrolü ele geçirdiler ve daha sonra anlaşmaya rağmen Kürt Ulusal Konseyi ve PYD arasında anlaşmazlık çıktığını gözlemledik. PYD ve Kürt Ulusal Konseyi arasındaki ilişkilerle ilgili ne söyleyebilirsiniz?

MAHMOUD ARABO: Suriye'deki Kürt partileri geleneksel olarak barış yanlıdır. Sivil, medeni ve barışçıl bir partiyiz. Kültürel bir okul sayılırız. Suriye Kürtleri olarak kültür devrimi aşamasını geçtik. PYD askeri bir parti ve düşüncesi de askeridir. Başka fikirleri de

kabullenmemekteler. Bu yüzden PYD ile Suriye Kürt Ulusal Konseyi arasında bir çelişki yaşandı. Biz Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nden yardım istedik. Kandil'e de "Bu iş öyle olmaz, Kürtler içinde savaş istemiyoruz" dedik. Özellikle bölge başkanı Mesut Barzani ve Erbil arabuluculuk yapmayı kabul etti. Ardından PYD ile Kürt Ulusal Meclisi arasında Erbil anlaşması imzalandı. Kürt Yüksek Konseyi adında ortak bir Kürt heyeti oluşturduk. Bu Kürtler arasındaki olası bir çatışma ihtimalini zayıflattı ve ortak bir çalışma zemini hazırladı. PYD'nin de aslen Suriye'nin bir Kürt partisi olması lazım. PYD'nin asla başka bir ülkeye saldırmasına müsaade edemeyiz. Komşu ülkelerle düşmanlık yaratmayı istemiyoruz. PYD "Aynı taraftayız, isterseniz Türkiye üzerinde görüşebiliriz" dedi. Ortak komisyonlarımız var ve bu şekilde güvenliği sağlıyoruz. Çünkü ülkede otorite boşluğu var. Ayrıca halk için çeşitli hizmetler sağlıyoruz. Şimdilik PYD ile diğer Kürt partileri arasındaki durum normal.

ORSAM: Suriye muhalefeti ile Suriye Ulusal Kürt Konseyi arasındaki ilişkiler ne durumda? Suriye Ulusal Konseyi ile Suriye Ulusal Kürt Konseyi birlikte hareket etmedi. Bazı noktalarda anlaşamıyorlar. İki kesim arasındaki sorunlar neydi ki birlikte hareket edilemedi? Önümüzdeki dönem bu sorunların aşılması olası mı? Nasıl bir zeminde taraflar bir araya gelebilir?

MAHMOUD ARABO: SUK ile KUK'un ayrı hedefleri ve programları var. Onlarla Kahire ve İstanbul'da pek çok kere görüştük. Bir anlaşmaya varamadık. Nedenlerine gelirse, onlar bizi Kürt kültürüne sahip Suriyeli vatandaşlar olarak görüyorlar. Bizim kendi toprağında yaşayan bir halk olduğumuzu kabul etmiyorlar. Suriye'deki Kürt coğrafyasını reddediyorlar. Bize herhangi bir vatandaş olarak muamele etmek istemekteler. Bizler bir halk olarak topraklarımızda yaşamaya devam edeceğiz. Topraklarımız bölünmüş durumda ve bir kısmı

Suriye'de. Kendi kaderimizi tayin etme hakkımız vardır. Suriye'nin sınırları içerisinde ne şekilde istersek yaşarız. Yönetim şeklini Araplar değil biz belirleyeceğiz. Ancak onlar bizim bu önerilerimizi kabul etmiyorlar. Hali hazırda aramızda ortak bir çözüme ulaşmak için görüşmeler devam ediyor. Önümüzdeki iki hafta boyunca iki konsey arasında ciddi görüşmeler gerçekleşecek. Çünkü mutlaka birlikte çalışmamız gerekiyor. SUK Kürtsüz hiçbir şey yapamaz. Çünkü Avrupa ve Amerika SUK'u Kürtler olmadan halkın meşru temsilcisi olarak kabul etmiyor. Şu an görüşmeler var ve ortak bir çözüme ulaşmak için umutlarımız var.

ORSAM: Yakın bir zaman önce Dışişleri Bakanı Davutoğlu Erbil'e bir ziyaret gerçekleştirdi. Erbil'de dışındaki Suriye Kürt partileriyle bir araya gelerek bir toplantı yapıldı. Bu toplantının sonuçları hakkında bize biraz bilgi verebilir misiniz?

MAHMOUD ARABO: Suriye Kürtleri olarak bu görüşmeden çok memnun kaldık. SUK, KUK, Türkiye Dışişleri Bakanlığı ve Kürdistan Bölgesel Yönetimi arasında dostane ve olumlu, dörtlü bir görüşme gerçekleşti. Sayın Davutoğlu çok samimi ve dostaneydi. Bu görüşmelerin devam etmesini ve Türkiye'yle aramızda herhangi bir sorunun ortaya çıkmamasını istiyoruz çünkü eğer herhangi bir düşmanlık olursa her iki taraf da bundan çok büyük zarar görür. Türkiye devleti artık Kürt halkının varlığını kabul etmek zorundadır. Türkiye'nin Kürtlere haklarını vermesi gerektiğinin anlamasının zamanı gelmiştir. Ters durumda biz zarar görebiliriz ama Türkiye yüz kat daha fazla zarar görür. Ama Türkiye bizi kabul etse ve kendi Kürtlerinin da varlığını kabullense Türkiye süper bir güce dönüşebilir. Kürtler ve Türkler arasındaki eski düşmanlık da böylece sona erecektir. İnsan öldürmeyi hobi edinmiş bir halk değiliz,

tek amacımız kendi haklarımızı korumaktır. Sorunsuz bir şekilde Araplarla, Türklerle, Farslarla hoşgörü içerisinde birlikte yaşayabiliriz. Ama bu birlikte yaşama ancak eşit bir şekilde gerçekleşebilir.

ORSAM: Suriye'deki Kürt meselesinin en önemli aktörlerinden birisi Irak Bölgesel Kürt Yönetimi'dir. KUK Erbil'de örgütlenmiş durumda. Şu anda Dumis'de bir kamp var ve orada on bini aşkın Suriyeli Kürt mülteci bulunuyor. Yani bölge hükümetinin bir desteği söz konusu. Kürt Hükümeti'nin bu olaydaki rolü konusunda ne söyleyebilirsiniz?

MAHMOUD ARABO: Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'ne karşı kardeşçe hislerimiz bulunuyor. Kıbrıs'taki Türkler Türkiye'ye karşı nasıl hisler içerisindeyse biz Suriyeli Kürtler olarak Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'ne karşı aynı hisler içerisindeyiz. Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ni kendimize en yakın dost olarak görüyoruz. Sayın Başkan Barzani Kürtlerin haklarının en büyük güvencesidir. Kendisi de çok ılımlı bir insandır. Türkiye, Avrupa ve Amerika tarafından da kabul edilmiş bir isim. Irak Kürt Bölgesel Yönetimi Türkiye Suriye Kürtlerinin haklarının güvencesidir. Öte yandan Kürtler arasında çıkabilecek olası anlaşmazlıkların çözümünde başvurulacak isim de Barzani'dir. Suriye Kürtleri ve Türkiye arasında çıkabilecek anlaşmazlıklarda Barzani ilişkilerin normalleştirilmesinde görev alabilir. Bu yüzden Barzani Kürt davasının güvencesidir. Bizce Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi Orta-doğu bölgesinde birçok sorunun çözülmesinde tarihi roller üstlenecektir. Özellikle Türkiye ve Suriye'deki Kürtlerin meselelerinin çözümünde tarihi rol üstlenecektir.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

5. Suriye Kürt İslah (Reform) Hareketi (Kürtçe Adı Bizutnava Çaksaci – Arapça Adı Harket-ul İslah) Kuzey Irak Temsilcisi Cedan Ali ile Görüşme

ORSAM: Öncelikle kendinizi tanıtabilir misiniz?

CEDAN ALİ: İsmim Cedan Ali. Suriye İslah Partisi'nin Kürdistan bölgesindeki temsilcisiyim. Aynı zamanda Suriye Ulusal Kürt Meclisi Kürdistan bölge temsilciyim.

ORSAM: Suriye'de 1,5 yıldır devam eden olaylar çerçevesinde, Suriye Kürtlerinin durumunu ve olaylara bakışını özetleyebilir misiniz?

CEDAN ALİ: Suriye'deki ayaklanma 15 Mart 2011'de başladı. Kürtler ayaklanmanın başladığı günden beri sürecin içindeler. Suriye'de ilk Kürt Partisi 14 Haziran 1957 yılında kurulmuştur. O günden bu yana biz yönetime karşı muhalefetiz. 2004 yılında Kürt bölgelerinde bir Kürt ayaklanması yaşandı. Birçok tutuklama oldu, ölenler ve yaralananlar oldu. 2011 yılında başlayan devlet karşıtı ayaklanmaya en önce dahil olan grup Kürtlerdi. Suriye Kürtlerinin gelecekteki Suriye beklentisi; demokratik, çoğulcu, parlamenter olan ve merkezîyetçi olmayan, tüm milletlerin ve halkların güvence altına alındığı bir ülke olmasıdır. Suriye'deki ayaklanmadan sonra hayallerimizin gerçekleştiğini görüyoruz. Bu yüzden en az kayıpla devrimin başarılı olması için uğraşıyoruz. Başından beri barışçıl bir yol istedik. Biz devrimin silahsız olmasından yanaydık. Ancak yönetimin başvurduğu baskıcı yöntem, halkı şiddet kullanarak bastırmaya çalışması; halkın kendini savunmak zorunda kalmasına neden oldu. Ordudaki parçalanmalar sayesinde halk kendisini korumak için bir yöntem buldu. Ordudan ayrılan kesimler halkın güvenliğini sağlamak için çalıştılar. Bir Suriyeli olarak umudum demokrasi ve özgürlüğü savunan milletlerin Suriye halkını des-

teklemesiydi. Ancak ne yazık ki Suriye halkı bölgesel, uluslararası ve iç güçlerden umutsuzdur. Bu umutsuzluğa rağmen kurban vermeye devam ediyoruz. Yönetimi düşürmede kararlıyız.

ORSAM: Temsilcisi olduğunuz siyasi parti hakkında bilgi verebilir misiniz?

CEDAN ALİ: Biz Suriye'deki ilk parti olan Suriye KDP'sine bağlıyız. Daha sonra adımız değişti. Kürt hareketinde ilk bölünme 5 Ağustos 1965 yılında yaşandı. Partiden ayrılanlar solu, kalanlar ise sağ kanadı oluşturdular. Biz parçalanmış grupta değil, partide kalan gruptayız. Sol grup kendilerinin Marksist olduğunu söyledi ve onlara göre biz sağcı olduk. Sonrasında Suriye'de iktidara Hafız Esad geçti. O tarihten sonra Suriye'deki tüm partilerde parçalanmalar başladı. 2008 yılına kadar partimizde kaldık. Parti olarak idari ve maddi kriz yaşadık. Krize neden olan sorunlar siyasi olmaktan çok maddidir. Şu an Süleymaniye'de yaşayan Partinin Genel Sekreteri Abdülhamit Hacı Derviş partinin kurulmasından beri bu görevi sürdürüyor. Dolayısıyla dışlanmaya, baskıya ve diktatörlüğe daha fazla dayanamadık. Amacımız parti içinde bir reform yapmaktı. Parti içinde istediğimiz reformları yapamadığımız için ayrıldık ve adımızı Hareket-ül İslah (Reform) koyduk. Bizim partimiz Suriye Kürt Ulusal Meclisi'ndeki 16 partiden birisidir. Parti Başkanımız; Faysal Yusuf'tur. Kürt partilerinde sekreter veya genel sekreter vardır. Biz bu makamı sözcü olarak adlandırıyoruz. Diğer partilerde siyasi kurul olarak adlandırılan kurula, yönetim kurulu diyoruz. Merkez Karar Kurulu'na ise genel koordinasyon diyoruz. Suriye'de Kürtlerin yoğun yaşadığı her bölgede varlığımız söz konusudur.

ORSAM: Öne çıktığınız bir bölge var mı?

CEDAN ALİ: Derik, Amude ve Kamışlı'da daha etkili olduğumuzu söyleyebiliriz.

ORSAM: Partinizin siyasi görüşlerini anlatabilir misiniz? Örneğin Suriye'deki Kürt sorununa nasıl bir çözüm önerisi getiriyorsunuz?

CEDAN ALİ: 26 Ekim 2011 yılında Kürt Ulusal Meclisi'nin kurulmasıyla 16 Kürt partisinin programları meclisin programıyla birleşti. İsteğimiz, Kürtlerin kendi kaderini tayin hakkı. Tabii bu hakkı Suriye'nin toprak bütünlüğü içinde talep ediyoruz. Ayrıca merkezi olmayan (adem-i merkeziyetçi), demokratik, çoğulcu, parlamenter bir sistemi savunuyoruz. Suriye Ulusal Kürt Meclisi'nin oluşmasıyla birlikte tüm Kürt partiler ortak fikirlere sahiptir.

ORSAM: Geçtiğimiz haftalarda Dışişleri Bakanı Davutoğlu Erbil'e geldi ve Kürt Ulusal Konseyi temsilcileri ile bir toplantı gerçekleştirdi. Bu toplantı çerçevesinde Türkiye'nin Suriyeli Kürtlere bakışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

CEDAN ALİ: Biz Türkiye'deki demokrasi mekanizmasının oturmuş olduğunu düşünüyoruz. Ancak Türkiye'deki iktidar partisinin Kürt sorununu bir an önce çözmesi lazım. Davutoğlu'nun burayı ziyaret etmesi ve temsilcilerimizle görüşmesi bizim açımızdan çok olumlu bir adımdı. Türkiye'nin Suriye Kürtlerinin haklarına ve özgürlüklerine kavuşmasına karşı çıkmadığını, ancak PKK'nın Türkiye'de varlığını istemediğini biliyoruz. Bu da Suriye'deki tüm Kürt partiler tarafından anlaşılabilir bir tavır. Suriye'deki olaylar başladığından beri Türkiye olumlu bir tavır takınmıştır. Halkın bombalanmasını reddetmiş, muhalefete ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca mültecilere kucak açması bizi memnun etmektedir. Ama komşu ve demokratik bir ülke olarak biz Türkiye Hükümeti'nden daha fazla destek bekliyorduk.

ORSAM: Teşekkür ediyoruz.

DİPNOTLAR

- 1 Gary C. Gambill, "The Kurdish Reawakening in Syria," *Middle East Intelligence Bulletin*, Vol 6, No.4, Nisan 2004, http://www.meforum.org/meib/articles/0404_s1.htm
- 2 "PKK ile organik değil ideolojik bağ var", *Radikal*, 25 Temmuz 2012, <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=1095199&CategoryID=81>
- 3 Cengiz Çandar, Dağdan İniş: PKK Nasıl Silah Bırakır? Kürt Sorunu'nun Şiddetten Arındırılması, TESEV, Temmuz 2011, <http://www.tesev.org.tr/Upload/Publication/674c1f00-fc7f-4f91-b2e4-2ef8d91f1815/11452%20SilahsizlandirmaWEB.pdf>, s. 86.
- 4 Suriyeli Kürt muhalif partilerin büyük bir kısmı YPG'nin PYD adına kendi üzerlerinde baskı uyguladığını ileri sürmektedir. Bu baskının adam kaçırma, işkence, yaralama, sözlü taciz ve diğer şekillerde olduğu iddiaları bulunmaktadır. Baskılarla ilgili olarak Suriyeli Kürtlerin yönettiği bir web sitesi olan Kurdwatch'da ayrıntılı bilgiler bulunabilir. <http://www.kurdwatch.org>
- 5 Gambill, "The Kurdish Reawakening in Syria"
- 6 Bassam Mustafa, "Political Parties Divide Syria's Kurdish Youth" *Rudaw*, 01 Temmuz 2011,
- 7 "Suriye Kürtlerinde Derin Çatlak," *CNN Türk*, 20 Eylül 2012, <http://www.cnnturk.com/2012/dunya/09/20/suriye.kurtlerinde.derin.catlak/677499.0/index.html>
- 8 Benjamin Thomas White, The Kurds of Damascus in the 1930s:Development of a Politics of Ethnicity," *Middle Eastern Studies*, Vol 46, Sayı 6, ss.901-917
- 9 Bkz. David McDowall, *Modern Kürt Tarihi*, İstanbul, Doruk Yayınları, 2004.
- 10 "YPG ile HSO arasında anlaşma", *Özgür Gündem*, 5 Kasım 2012, http://www.ozgur-gundem.com/?haberID=54441&haberBaslik=YPG%20ile%20HSO%20aras%C4%B1nda%20anla%C5%9Fma&action=haber_detay&module=nuce

ORSAM RAPORLARI

ORSAM Rapor No: 1 Mart 2009 Deniz Haydutluğu ile Mücadele ve Türkiye'nin Konumu: Somali Örneği (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 13 Şubat 2010 7 Mart 2010 Irak Seçimleri Öncesi Şii Kökenli Parti ve Seçmenlerin Politik Davranışlarının Analizi (Tr)	ORSAM Rapor No: 24 Ocak 2011 Kuveyt Emirliği: Savaş ve Barış Arasındaki El Sabah İktidarı ve Türkiye ile İlişkiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 35 Mart 2011 Irak'ta Mevcut Siyasi Durum ve Önemli Siyasi Gelişmeler (Tr)
ORSAM Rapor No: 2 Nisan 2009 60. Yılında Nato ve Türkiye (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 14 Şubat 2010 Seçim Öncesi Irak'ta Siyasal Durum ve Seçime İlişkin Beklentiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 25 Ocak 2011 Hukuki ve Siyasi Yönleriyle Güvenlik Konseyi'nin İran Ambargosu (Tr)	ORSAM Rapor No: 36 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 1 Mart 2011 Eu's Water Framework Directive Implementation in Turkey: The Draft National Implementation Plan (Eng)
ORSAM Rapor No: 3 Mayıs 2009 Irak'ın Kilit Noktası: Telafer (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 15 Mart 2010 Orsam Heyetinin 7 Mart 2010 Irak Seçimlerine İlişkin Gözlem Raporu (Tr)	ORSAM Rapor No: 26 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 5 Şubat 2011 Kırgızistan'da Son Gelişmeler: Dün, Bugün, Yarın (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 37 Mart 2011 Tunus Halk Devrimi ve Sonrası (Tr)
ORSAM Rapor No: 4 Temmuz 2009 2009 Lübnan Seçimleri: Kazananlar, Kaybedenler ve Türkiye (Tr)	ORSAM Rapor No: 16 Nisan 2010 Oman Sultanlığı: Arap Yarımadasında Geleneksel ile Modernite Arasında Bir Ülke (Tr)	ORSAM Rapor No: 27 Şubat 2011 Mısır Devriminin Ayak Sesleri: Bir Devrin Sonu mu? (Tr)	ORSAM Rapor No: 38 Mart 2011 Libya Savaşı, Uluslararası Müdahale ve Türkiye (Tr)
ORSAM Rapor No: 5 Ağustos 2009 Türkiye-Lübnan İlişkileri: Lübnanlı Dinsel ve Mezhepsel Grupların Türkiye Algılaması (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 17 Nisan 2010 7 Mart 2010 Irak Parlamento Seçim Sonuçlarının ve Yeni Siyasal Denklemin Değerlendirilmesi (Tr)	ORSAM Rapor No: 28 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 6 Şubat 2011 Uluslararası Deniz Hukukunda Kıyı Devletlerinin Gemilere El Koyma Yetkisinin Sınırları: Gürcistan'ın Karadeniz'de Seyreden Gemilere El Koyması (Tr)	ORSAM Rapor No: 39 Mart 2011 Tarihten Günümüze Libya (Tr)
ORSAM Rapor No: 6 Kasım 2009 Tuzhurmatu Türkmenleri: Bir Başarı Hikayesi (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 18 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 3 Mayıs 2010 Komşuluktan Stratejik İşbirliğine: Türk-Rus İlişkileri (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 29 Şubat 2011 Tunus Halk Devrimi ve Türkiye Deneyimi (Tr)	ORSAM Rapor No: 40 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 2 Mart 2011 İklim Değişiminin Güvenlik Boyutu ve Ortadoğu'ya Etkileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 7 Kasım 2009 Unutulmuş Türkmen Diyarı: Diyala (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 19 Eylül 2010 Türkiye'ye Yönelik Türkmen Göçü ve Türkiye'deki Türkmen Varlığı (Tr)	ORSAM Rapor No: 30 Şubat 2011 Kerkük'te Mülk Anlaşmazlıkları: Saha Araştırmasına Dayalı Bir Çalışma (Tr)	ORSAM Rapor No: 41 Mart 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak-1 (Tr)
ORSAM Rapor No: 8 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 1 Aralık 2009 Karadeniz'in Bütünleşmesi İçin Abhazya (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 20 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 4 Ekim 2010 Kırgızistan'da Mevcut Durum, İktidar Değişiminin Nedenleri ve Kısa Vadeli Öngörüler (Tr)	ORSAM Rapor No: 31 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 7 Mart 2011 Afganistan ve Pakistan'da Yaşanan Gelişmeler ve Uluslararası Güvenliğe Etkileri (Tr)	ORSAM Rapor No: 42 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 3 Nisan 2011 Nil Nehri Havzasının Hidropolitik Tarihi ve Son Gelişmeler (Tr)
ORSAM Rapor No: 9 Ocak 2010 Yemen Sorunu: Bölgesel Savaş Doğru mu? (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 21 Kasım 2010 Irak'tan İrağa: 2003 Sonrası Irak'tan Komşu Ükelere ve Türkiye'ye Yönelik Göçler (Tr)	ORSAM Rapor No: 32 Mart 2011 Suudi Arabistan'da Şii Muhalefet Sorunu ve Etkileri (Tr)	ORSAM Rapor No: 43 Nisan 2011 Kuzey Irak'ın Sosyal-Siyasal Yapısı ve Kürt Bölgesel Yönetimi'nin Türkiye ile İlişkileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 10 Yemen İç Savaşı: İktidar Mücadelesi, Bölgesel Etkiler ve Türkiye ile İlişkiler (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 22 Ocak 2011 Türkiye-Yemen İlişkileri ve Yemen'deki Türkiye Algısı (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 33 Mart 2011 Irak'ta Türkmen Varlığı (Tr)	ORSAM Rapor No: 44 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 4 Nisan 2011 Meriç Nehri Havzası Su Yönetimi'nde "Uluslararası İşbirliği" Zorunluluğu (Tr)
ORSAM Rapor No: 11 Şubat 2010 Unutulan Türkler: Lübnan'da Türk Varlığı (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 23 Ocak 2011 Katar-Irak-Türkiye-Avrupa Doğal Gaz Boru Hattı Projesi Mümkün mü? (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 34 Mart 2011 Irak'ta Türkmen Basını (Tr - Ar)	ORSAM Rapor No: 45 Nisan 2011 Suriye'de Demokrasi mi İç Savaş mı? : Toplumsal-Siyasal Yapı, Değişim Senaryoları ve Sürecin Türkiye'ye Etkisi (Tr)

- ORSAM Rapor No: 46
Mayıs 2011
Suriye'de İktidar Mücadelesi,
Uluslararası Toplumun Tepkisi ve
Türkiye'nin Konumu
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 47
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 5
Mayıs 2011
Türkiye-Suriye İlişkileri: Sınırşan
Sularda Örnek İşbirliği Olarak Asi
Dostluk Barajı
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 48
Mayıs 2011
Orsam Söyleşileri - 2
Iraklı Araplar, Azınlıklar ve Aka-
demisyenler-1
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 49
Mayıs 2011
Orsam Söyleşileri - 2
Irak Türkmenleri-1
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 50
Mayıs 2011
Orsam Söyleşileri - 3
Iraklı Kürt Yetkililer, Akademisy-
enler ve Gazeteciler-1
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 51
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 8
Mayıs 2011
75. Yılında Montrö Boğazlar
Sözleşmesi
Karadeniz'in Değişen Jeopolitiği
Çerçevesinde
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 52
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 9
Mayıs 2011
Afganistan ve Bölgesel Güvenlik
(Ortadoğu, Orta ve Güney Asya,
Rusya Federasyonu)
(Tr - Rus)
- ORSAM Rapor No: 53
Mayıs 2011
Madagaskar: Bağımsızlığın 50.
Yılında Kazanımlar,
Kaçan Fırsatlar ve Türkiye ile
İlişkiler
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 54
Mayıs 2011
Iraklı Grupların Temel Siyasi
Sorunlara Bakışı ve Türkiye İle
İlişkiler: Saha Araştırmasına
Dayalı Bir Çalışma
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 55
Haziran 2011
Suriye Muhalefeti'nin Antalya
Toplantısı:
Sonuçlar, Temel Sorunlara Bakış
ve Türkiye'den Beklentiler
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 56
Haziran 2011
Seçimler ve Ak Parti'nin Te-
crübesi
(Tr - Ar)
- ORSAM Rapor No: 57
Haziran 2011
12 Haziran 2011 Türkiye Genel
Seçimlerinin Ortadoğu Ülkelerinin
deki Yansımaları
(Tr - Eng)
- ORSAM Rapor No: 58
Temmuz 2011
Karikatürlerin Dilinden 12 Haziran
2011 Türkiye Genel Seçimlerinin
Ortadoğu'daki Yansımaları
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 59
Temmuz 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı An-
lamak - 2
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 60
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 6
Temmuz 2011
Mekong Nehri Suları Üzerinde
İşbirliği ve İhtilaf
(Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 61
Temmuz 2011
Antalya'da 1-2 Haziran 2011 Tar-
ihlerinde Gerçekleşen "Suriye'de
Değişim
Konferansı" nın Tam Deşifresi
(Tr - Eng)
- ORSAM Rapor No: 62
Ağustos 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı An-
lamak - 3
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 63
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 7
Ağustos 2011
Görünmez Stratejik Kaynak:
Sınırşan Yeraltı Suları
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 64
Ağustos 2011
AK Parti'nin 12 Haziran 2011
Genel Seçimlerindeki Zaferi
(Tr - Ar)
- ORSAM Rapor No: 65
Ağustos 2011
Karikatürlerin Dilinden Arap
Baharı - 1
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 66
Ağustos 2011
Karikatürlerin Dilinden Libya İç
savaşı ve Uluslararası Müda-
hale - 1
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 67
Ağustos 2011
Somali: Bir Ulusun Yok Oluşu ve
Türkiye'nin İnsani Yardım Girişimi
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 68
Eylül 2011
Karikatürlerde Usame Bin Ladin
Operasyonu ve Yankıları
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 69
Eylül 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı An-
lamak - 4
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 70
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 10
Eylül 2011
XXI. Yüzyılda Rusya ve
Türkiye'nin İran Politikaları
(Tr - Rus)
- ORSAM Rapor No: 71
Eylül 2011
Gazze Sorunu: İsrail Ablukası,
Uluslararası Hukuk, Palmer Rapo-
ru ve Türkiye'nin Yaklaşımı
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 72
Eylül 2011
Ortadoğu Ülkelerine Dair
İstatistikler
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 73
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 11
Ekim 2011
Anadolu Etki Alanı
(Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 74
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 12
Ekim 2011
Ukraine in Regress: The Tymosh-
enko Trial
(Eng)
- ORSAM Rapor No: 75
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 13
Ekim 2011
Kazaklar ve Kazakistanlılar
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 76
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 14
Ekim 2011
İtalya'da Unutulmuş Türk Varlığı:
Moena Türkleri
(Tr - İt)
- ORSAM Rapor No: 77
Ekim 2011
ABD'nin Çekilmesinin Ardından
Irak Politikasının Bölgesel,
Küresel Etkileri ve Türkiye'ye
Yansımaları
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 78
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 8
Ekim 2011
Türkiye'de ve İsrail'de Yapay
Sulak Alanlar ile Atıksu Arıtımı ve
Atıksuyun Sulama Amaçlı Olarak
Tekrar Kullanımı
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 79
Ekim 2011
Yaklaşan Seçim Öncesi Tunus'ta
Siyasal Denklemler
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 80
Ekim 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı An-
lamak - 5
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 81
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 15
Ekim 2011
Büyük Güçlerin Afganistan
Politikaları
(Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 82
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 16
Ekim 2011
Bölge Devletlerinin Perspektifin-
den Afganistan
(Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 83
Kasım 2011
Suriye'de Değişimin Ortaya
Çıkardığı Toplum: Suriye Türk-
menleri
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 84
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 9
Kasım 2011
Somali'nin Açlık Felaketi: "Siyasi
Kuraklık" mı Yoksa Doğal Afet
mi?
(Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 85
Kasım 2011
Suriye Politik Kültüründe Tarihsel
Pragmatizm, Beşar Esad Dönemi
Suriye Dış Politikası ve Türkiye-
Suriye İlişkileri
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 86
Kasım 2011
Geçmişten Günümüze Irak Türk-
men Cephesi'nin Yapısı ve İdari
Durumu
(Tr)
- ORSAM Report No: 87
Kasım 2011
Turkmen in Iraq and Their Flight:
A Demographic Question?
(Eng)
- ORSAM Rapor No: 88
Kasım 2011
Irak'ta Bektaşilik (Türkmenler -
Şebekler - Kakailer)
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 89
Kasım 2011
Değişim Sürecindeki Fas
Monarşisi: Evrim mi? Devrim mi?
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 90
Kasım 2011
Arap Dünyasının İstisnai Krallığı:
Yerel Aktörler ve Arap-İsrail,
Uyuşmazlığı Çerçevesinde Ürdün
Krallığı'nın Demokratikleşme
Deneyimleri
(Tr-Eng)

- ORSAM Rapor No: 91
Aralık 2011
Türkiye ve Arap Birliği'nin Suriye'ye Yaptırım Kararları ve Olası Sonuçları (Tr)
- ORSAM Rapor No: 92
Aralık 2011
Irak'ta İhtilafli Bölgelerin Durumu (Tr)
- ORSAM Report No: 93
ORSAM Water Research Programme Report: 10
December 2011
Turkey and Wfd Harmonization: A Silent, But Significant Process (Eng)
- ORSAM Rapor 94:
Aralık 2011
Türkiye-Fransa Krizinde Algının Rolü: Fransızların Türkiye Algısı (Tr)
- ORSAM Rapor No: 95
Aralık 2012
Karikatürlerle Arap Baharı – 2 (Tr)
- ORSAM Rapor No: 96
Aralık 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak – 6 (Tr)
- ORSAM Rapor No: 97
Ocak 2012
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak – 7 (Tr)
- ORSAM Rapor No: 98
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 17
Ocak 2012
Kırgızistan'da Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve Türkiye ile İlişkilerine Etkisi (Tr)
- ORSAM Rapor No: 99
Ocak 2012
Türk Siyasal Partilerinin Hatay'daki Suriyeli Sığınmacılar Konusundaki Açıklamaları ve Hatay'daki Siyasal Parti Temsilcileri ile Hareketlerin Suriye Olaylarına Yaklaşımları (Mart-Aralık 2011) (Tr)
- ORSAM Rapor No: 100
Ocak 2012
Irak İstatistikleri (Tr)
- ORSAM Rapor No: 101
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 11
Ocak 2012
Emniyetli İçme Suyu ve Sanitasyon Hakkı (Tr)
- ORSAM Rapor No: 102
Ocak 2012
Irak Hangi Şartlarda, Nasıl Parçalanabilir?: En Kötüye Hazırlıklı Olmak (Tr – Eng)
- ORSAM Rapor No: 103
Ocak 2012
Irak'ta Petrol Mücadelesi: Çok Uluslu Şirketler, Uluslararası Anlaşmalar ve Anayasal Tartışmaların Işığında Bir Analiz (Tr)
- ORSAM Rapor No: 104
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 12
Şubat 2012
Sınırşan Akiferler Hukuku Taslak Maddeleri Üzerine Bir Değerlendirme (Tr – Eng)
- ORSAM Rapor No: 105
Şubat 2012
Irak Hukuk Mevzuatında Azınlıkların Siyasal Hakları (Tr)
- ORSAM Rapor No: 106
Şubat 2012
Irak Hukuk Mevzuatında Azınlıkların Siyasal Hakları (Tr)
- ORSAM Rapor No: 107
Şubat 2012
Uluslararası Hukuk ve Irak Anayasası Açısından Azınlıkların İnsan Hakları (Tr)
- ORSAM Rapor No: 108
Şubat 2012
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın (EIT) Geleceği (Tr - Eng)
- ORSAM Rapor No: 109
Şubat 2012
Türkiye'nin Yükselişi ve "Bric" Bölgesi (It)
- ORSAM Rapor No: 110
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 13
Mart 2012
Iran'da Su Kaynakları ve Yönetimi (Tr)
- ORSAM Rapor No: 111
Mart 2012
Suriye Kürt Muhalefetine Eleştirel Bir Bakış (Tr)
- ORSAM Rapor No: 112
Mart 2012
Iran İslam Cumhuriyetinde Anayasal Sistem ve Siyasal Partiler (Tr)
- ORSAM Rapor No: 113
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 18
Nisan 2012
Mongolia: A Developing Democracy and a Magnet for Mining (Eng)
- ORSAM Rapor No: 114
Nisan 2012
Karikatürlerle Suriye Sorununun Anlamak - 8 (Tr)
- ORSAM Rapor No: 115
Nisan 2012
Suriye'de Güvenli Bölge Tartışmaları: Türkiye Açısından Riskler, Fırsatlar ve Senaryolar (Tr - Eng)
- ORSAM Rapor No: 116
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 14
Nisan 2012
Fayda Paylaşımı Kavramı, Teorik Altyapısı ve Pratik Yansımaları (Tr - Eng)
- ORSAM Rapor No: 117
Nisan 2012
Musul'a Yatırım Geleceği Yatırım Demektir (Tr - Eng)
- ORSAM Rapor No: 118
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 19
Mayıs 2012
Ukrayna - Türkiye Ticari - Ekonomik Münasebetlerinin Analizi (Tr - Rus)
- ORSAM Rapor No: 119
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 20
Mayıs 2012
Bölgesel Gelişimin Trend ve Senaryolarının Araştırılmasındaki Araç: Jeopolitik Dinamikler (Tr - Rus)
- ORSAM Rapor No: 120
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 21
Mayıs 2012
Kazakistan Siyasal Sisteminin Gelişimi: 2012 Parlamento Seçimleri (Tr)
- ORSAM Rapor No: 121
Mayıs 2012
Musul'da Yerel Siyaset ve Irak Siyasetinde Yeni Dinamikler (Saha Çalışması) (Tr - Eng - Ger)
- ORSAM Rapor No: 122
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 15
Mayıs 2012
Irak'ta Su Kaynakları Yönetimi (Tr - Eng)
- ORSAM Rapor No: 123
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 22
Haziran 2012
Küresel Göç ve Avrupa Birliği ile Türkiye'nin Göç Politikalarının Gelişimi (Tr)
- ORSAM Rapor No: 124
Temmuz 2012
Türkiye Afrika'da: Eylem Planının Uygulanması ve Değerlendirme On Beş Yıl Sonra (Tr - Eng - Fr)
- ORSAM Rapor No: 125
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 23
Temmuz 2012
Rusya'nın Ortadoğu Politikası (Tr)
- ORSAM Rapor No: 126
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 16
Temmuz 2012
Yeni Çerçeve Su Kanunu'na Doğru: Su Kanunu Taslağı Üzerine Notlar (Tr)
- ORSAM Rapor No: 127
Ağustos 2012
Suriye'de Kürt Hareketleri (Tr)
- ORSAM Rapor No: 128
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 24
Eylül 2012
Günümüz Şartlarında Türkiye - Belarus Ekonomik Münasebetlerinin Gelişimi (Tr - Rus - Eng)
- ORSAM Rapor No: 129
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 25
Eylül 2012
Belarus-Türkiye: Devletlerarası İşbirliğinin Pozitif Dinamikleri (Tr - Rus - Eng)
- ORSAM Rapor No: 130
Kasım 2012
Suriye Çerkesleri (Tr - Eng)
- ORSAM Rapor No: 131
Kasım 2012
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 26
"Üçüncü Dalga": Postmodernizmin Jeopolitiği (Tr - Eng)
- ORSAM Rapor No: 132
Kasım 2012
Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Kerkük Ziyareti (Tr)
- ORSAM Rapor No: 133
Kasım 2012
Irak Kürdistan Bölgesi'nde Muhalefetin Doğuşu ve Geleceği (Tr)
- ORSAM Rapor No: 134
Kasım 2012
Irak Çerkesleri (Tr - Eng)
- ORSAM Rapor No: 135
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 27
Kasım 2012
Türkiye'nin Eski Sovyet Cumhuriyetleriyle Münasebetlerinin Özellikleri (Tr - Rus - Eng)
- ORSAM Rapor No: 136
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 28
Kasım 2012
Türk-Ukrayna İlişkilerinde Entegrasyon Faktörü Olarak Türk-Kırım Münasebetleri (Tr - Rus)
- ORSAM Rapor No: 137
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 29
Aralık 2012
Belarus'un Enerji Politikası ve Belarus'un Rusya ve AB ile Enerji Alanında Geliştirdiği İşbirliği (1992-2011) (Tr - Rus)
- ORSAM Rapor No: 138
Aralık 2012
Birlik mi, PYD'nin Güç Gösterisi mi? Erbil Anlaşmasından Sonra Suriye Kürt Dinamikleri (Tr)
- ORSAM Rapor No: 139
Aralık 2012
Suriye'de Kürtler Arası Dengeler, Rejim Muhalifleri ve Türkiye: Çatışma-İstikrar Ayrımındaki İlişkiler Örüntüsü (Tr - Eng)

AKADEMİK KADRO

Hasan Kanbolat	ORSAM Başkanı
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
Doç. Dr. Tarık Oğuzlu	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Uluslararası Antalya Üniversitesi
Doç. Dr. Harun Öztürkler	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu Ekonomileri - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Şahin	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Özlem Tür	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ
Doç. Dr. İlyas Kemaloğlu (Kamalov)	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Habib Hüzmüzlü	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Doç. Dr. Didem Danış	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Galatasaray Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Doç. Dr. Canat Mominkulov	ORSAM Uzmanı, Avrasya, El Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Ahi Evran Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bayram Sinkaya	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Dr. Abdullah Alshamri	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Dr. Neslihan Keşer Çevik	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Dr. Jale Nur Ece	ORSAM Danışmanı, Deniz Emniyeti ve Güvenliği
Doç. Dr. Yaşar Sarı	ORSAM Danışmanı, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv. Öğretim Üyesi
Dr. Süreyya Yiğit	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Elmira Cheremisova	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, St. Petersburg Üniversitesi
Av. Aslıhan Erbaş Açikel	ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
Pınar Ankan Sinkaya	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü
Volkan Çakır	ORSAM Danışmanı, Afrika
Tamer Koparan	ORSAM Yönetici Editörü
Bilgay Duman	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
Noyan Gürel	ORSAM Danışmanı
Oytun Orhan	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
Sercan Doğan	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Seval Kök	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Nebahat Tanrıverdi	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Shalaw Fatah	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Uğur Çil	ORSAM, Ortadoğu
Leyla Melike Koçgündüz	ORSAM, Ortadoğu & Projeler
Ufuk Döngel	ORSAM, Ortadoğu
Göknil Erbaş	ORSAM, Karadeniz
Aslı Değirmenci	ORSAM, Ortadoğu
Jubjana Vila	ORSAM, Ortadoğu
Mavjuda Akramova	ORSAM, Ortadoğu

ORSAM Su Araştırmaları Programı

Dr. Tuğba Evrim Maden	ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
Dr. Seyfi Kılıç	ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
Kamil Erdem Güler	ORSAM Su Araştırmaları Programı
Çağlayan Arslan	ORSAM Su Araştırmaları Programı

ORSAM DANIŞMA KURULU

Dr. İsmet Abdülmecid	Irak Danıştay Eski Başkanı
Prof. Dr. Ramazan Daurou	Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü, Direktör Yardımcısı
Prof. Dr. Vitaly Naumkin	Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü Direktörü
Dr. Abdullah Alshamri	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ORSAM Riyad Temsilcisi
Hasan Alsancak	İhlas Holding CEO
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Ahat Andican	Devlet Eski Bakanı, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Dorayd A. Noori	Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı Yardımcısı
Prof. Dr. Tayyar Arı	Uludağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Ali Arslan	İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü
Büyükelçi Shaban Murati	Arnavutluk Uluslararası Çalışmalar Enstitüsü
Başar Ay	Türkiye Tekstil Sanayii İşveren Sendikası Genel Sekreteri
Hediye Levent	Gazeteci (Suriye)
Prof. Dr. Mustafa Aydın	Kadir Has Üniversitesi Rektörü
Doç. Dr. Ersel Aydınli	Bilkent Üniversitesi Rektör Yardımcısı & Fulbright Genel Sekreteri
Yaşar Yakış	Büyükelçi, Dışişleri Eski Bakanı
Patrick Seale	Ortadoğu ve Suriye Uzmanı
Prof. Dr. Hüseyin Bağcı	ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Aftab Kamal Pasha	Hindistan Batı Asya Araştırmaları Merkezi Başkanı
İtr Bağdadi	İzmir Ekonomi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliği Bölümü
Prof. Dr. İdris Bal	TBMM 24. Dönem Milletvekili
Yrd. Doç. Dr. Ersan Başar	Karadeniz Teknik Üniversitesi, Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölüm Başkanı
Dr. Sami Al Taqi	Orient Research Center Başkanı
Kemal Beyatlı	Irak Türkmen Basın Konseyi Başkanı
Barbaros Binicioğlu	Ortadoğu Danışmanı
Safarov Sayfullo Sadullaevich	Tacikistan Cumhurbaşkanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Ali Birinci	Polis Akademisi
Doç. Dr. Mustafa Budak	Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı
Doç. Dr. Hasan Canpolat	Milli Savunma Bakanlığı Danışmanı
E. Hava Orgeral Ergin Celasin	23. Hava Kuvvetleri Komutanı
Volkan Çakır	ORSAM Danışmanı, Afrika
Doç. Dr. Mitat Çelikpala	Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Çetiner Çetin	Gazeteci (Orta Doğu)
Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya	YÖK Başkanı
Doç. Dr. Didem Daniş	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Galatasaray Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Prof. Dr. Volkan Ediger	İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü
Dr. Serdar Aziz	ORSAM Danışma Kurulu Üyesi
Prof. Dr. Cezmi Eraslan	Başbakanlık Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı
Prof. Dr. Çağrı Erhan	Ankara Üniversitesi, Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmən	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Dr. Amer Hasan Fayyadh	Bağdat Üniversitesi, Siyaset Bilimi Fakültesi Dekanı
Dr. Farhan Ahmad Nizami	Oxford Üniversitesi İslami Çalışmalar Merkezi Yöneticisi
Av. Aslıhan Erbaş Açıkel	ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
Cevat Gök	Irak El Fırat TV Türkiye Müdürü
Mete Göknel	BOTAŞ Eski Genel Müdürü
Osman Göksel	BTC ve NABUCCO Koordinatörü
Timur Göksel	Beyrut Amerikan Üniversitesi Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Muhamad Al Hamdani	Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı
Numan Hazar	Emekli Büyükelçi
Habib Hüzmüzlü	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Doç. Dr. Pınar İpek	Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Dr. Tuğrul İsmail	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Alexandr Koleşnikov	Diplomat
Doç. Dr. İlyas Kemaloğlu (Kamalov)	ORSAM Avrasya Danışmanı
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
Doç. Dr. Şenol Kantarcı	Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Selçuk Karaçay	Vodafone Genel Müdür Yardımcısı
Doç. Dr. Nilüfer Karacasulu	Dokuz Eylül Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. M. Lütfullah Karaman	Fatih Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Doç. Dr. Şaban Kardeş	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Elif Hatun Kılıçbeyli	Çukurova Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Aleksandr Knyazev	Rus-Slav Üniversitesi (Bişkek)
Prof. Dr. Erol Kurubaş	Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Talip Küçükcan	Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Müdürü
Arslan Kaya	KPMG ,Yeminli Mali Müşavir
Dr. Hicran Kazancı	Irak Türkmen Cephesi Türkiye Temsilcisi
İzzettin Kerküklü	Kerkük Vakfı Başkanı
Prof. Dr. Mustafa Kıbaroğlu	Okan Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Dr. Max Georg Meier	Hanns Seidel Vakfı Proje Müdürü (Bişkek)
Prof. Dr. Mosa Aziz Al Mosawa	Bağdat Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Mahir Nakip	Erciyes Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Tarık Oğuzlu	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Uluslararası Antalya Üniversitesi
Prof. Dr. Çınar Özen	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Murat Özçelik	Büyükelçi
Muhammed Nurettin	Beyrut Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
Doç. Dr. Harun Öztürkler	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi
Dr. Bahadır Pehlivan Türk	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Victor Panin	Pyatigorsk Üniversitesi (Pyatigorsk, Rusya Federasyonu)
Doç. Dr. Fırat Purtaş	Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, TÜRKSOY Genel Sekreter Yardımcısı
Prof. Dr. Suphi Saatçi	Kerkük Vakfı Genel Sekreteri
Doç. Dr. Yaşar Sarı	ORSAM Danışmanı, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv. Öğretim Üyesi
Ersan Sankaya	Türkmeneli TV (Kerkük, Irak)
Dr. Bayram Sinkaya	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. İbrahim Sirkeci	Regent's College (Londra, Birleşik Krallık)
Dr. Aleksandr Sotnichenko	St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
Zaher Sultan	Lübnan Türk Cemiyeti Başkanı
Dr. Irina Svistunova	Rusya Strateji Araştırmaları Merkezi, Türkiye-Ortadoğu Araştırmaları Masası Uzmanı
Semir Yorulmaz	(Gazeteci, Mısır)
Doç. Dr. Mehmet Şahin	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Türel Yılmaz Şahin	Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Mehmet Şüküroğlu	Enerji Uzmanı
Doç. Dr. Oktay Tannısever	ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Erol Taymaz	ODTÜ, Kuzey Kıbrıs Kampüsü Rektör Yardımcısı
Prof. Dr. Sabri Tekir	İzmir Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
Dr. Gönül Tol	Middle East Institute Türkiye Çalışmaları Direktörü
Av. Niyazi Güney	Prens Group Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı
Doç. Dr. Özlem Tür	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
M. Ragıp Vural	2023 Dergisi Yayın Koordinatörü
Dr. Ermanno Visintainer	Vox Populi Direktörü (Roma, İtalya)
Dr. Umut Uzer	İstanbul Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
Prof. Dr. Vatanyar Yagya	St. Petersburg Şehir Parlamentosu Milletvekili, St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
Dr. Süreyya Yiğit	ORSAM Avrasya Danışmanı

ORTADOĞU ETÜTLERİ YAYIN KURULU

Meliha Benli Altunışık	ODTÜ
Bülent Aras	Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
Tayyar An	Uludağ Üniversitesi
İlker Aytürk	Bilkent Üniversitesi
Recep Boztemur	ODTÜ
Katerina Dalacoura	Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
F. Gregory Gause	Vermont Üniversitesi (ABD)
Fawaz Gerges	Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Ahmet K. Han	Kadir Has Üniversitesi
Raymond Hinnebusch	St. Andrews Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Rosemary Hollis	City Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Bahgat Korany	Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Peter Mandaville	George Mason Üniversitesi (ABD)
Emma Murphy	Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)

ORTADOĞU ANALİZ YAYIN KURULU

Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Hasan Kanbolat	ORSAM Başkanı
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı

MithatpaŐa Caddesi 46/6 Kızılay-ANKARA
Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48
www.orsam.org.tr, orsam@orsam.org.tr